

Χανιώτικα νέα
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ 12 Νοεμβρίου 2016

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΤΕΧΝΕΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΒΙΒΛΙΑ / ΜΟΥΣΙΚΗ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΧΙΣΑΡΙΔΗΣ

ΣΤΑ ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

Επιτροφή
στις κρητικές
ποικιλίες

diadromes@haniotika-nea.gr

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

editorial

Μοινοποίηση στον Νομό Χανίων διανύει μία περίοδο με εξαιρετική δυναμική. Το μέλλον προμηνύεται εξίσου εννοϊκό χάρη στις οργανωμένες προσπάθειες των οινοποιών της περιοχής μας για την παραγωγή εξαιρετικής ποιότητας κρασιών, την ανάδειξη των τοπικών ποικιλιών αλλά και την καλλιέργεια του οινικού τουρισμού.

Στο σημερινό αφιέρωμα οι “διαδρομές” επισκέπτονται οινοποιεία του Νομού Χανίων αναζητώντας τις τοπικές ποικιλίες της περιοχής μας και συζητούν με τους οινοποιούς για το παρόν και το μέλλον του οινικού τουρισμού.

Όπως επισημαίνουν όλοι τους, ο οινικός τουρισμός είναι προέκταση του γαστρονομικού τουρισμού και οι επισκέπτες ενδιαφέρονται για τα ποιοτικά τοπικά προϊόντα, προβάλλοντας όχι μόνο τα κρασιά μας αλλά και τον πολιτισμό της Κρήτης με πολλαπλά οφέλη για την τοπική κοινωνία και οικονομία.

περιεχόμενα

13/11

Δαμασκνός,
Δαμασκνή,
Χρυσόστομος

14/11

Φίλιππος

16/11

Ιφιγένεια,
Ματθαίος

17/11

Γεννάδιος

18/11

Πλάτωνας

σελ. 3 - 6 ~ Πολιτισμός -
Σερφαρίσματα

σελ. 7 ~ Συνέντευξη με τον Γιάννη
Καραχισαρίδη

σελ. 8 - 10 ~ Επιστροφή στις
κρητικές ποικιλίες κρασιού

σελ. 11 ~ Βιβλία - Αφορμή

σελ. 12 ~ Παιδότοπος

σελ. 13 ~ Πολιτισμός

σελ. 14 ~ Αναζητώντας την Ευρώπη

σελ. 15 ~ Ιστορία της Ιατρικής: ένα
απίθανο ταξίδι στον χρόνο

σελ. 16 ~ Υγεία & Βότανα

No.539

Φανταστικό
μουσείο

Οράτιος Τζεντιλέσκι (Orazio Lomi Gentileschi), “Νεαρό Κορίτσι με βιολί / Η Αγία Σεσίλια”, γύρω στα 1612, Νηπρούτι, Μουσείο Ιστορίας της Τέχνης.

Επιμέλεια: **ΜΙΧΑΛΗΣ
ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ**
Ιστορικός Τέχνης - Αρχαιολόγος
Humboldt Universität zu Berlin
lastjudgment1540@hotmail.com

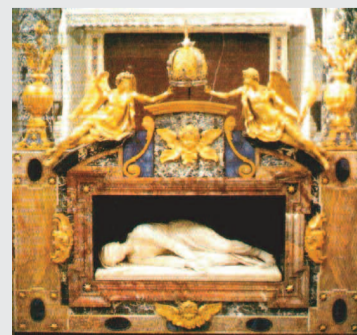
Μ Αγία Σεσίλια, προστάτιδα της εκκλησιαστικής -και όχι μόνο- μουσικής και ιδιαίτερα προσφιλής αγία της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας (ημέρα εορτασμού 22 Νοεμβρίου), είχε υπάρξει σύμφωνα με την παράδοση μια όμορφη νεαρή Ρωμαία παιδούλα ευγενικής καταγωγής που έζησε και έδρασε κατά τον 3ο μεταχριστιανικό αιώνα. Την πρώτη νύχτα του γάμου της η Σεσίλια θα αποκαλύψει στον ειδωλόλατρη σύζυγό της Βαλεριανό, ότι ένας άγγελος στέκεται στο πλευρό της ως θεματοφύλακας της αγνότητας και της παρθενίας της. Μπροστά στην απαίτηση του ανδρός της να γίνει κοινωνός της παρουσίας του αγγέλου για να την πιστέψει, η Σεσίλια θα τον παραπέμψει στο γηραιό επίσκοπο της Ρώμης Ουρβανό Α', ο οποίος και έμελλε να μεταστρέψει τον άπιστο Βαλεριανό στο χριστιανισμό. Μετά τη βάπτισή του και την επιστροφή του κοντά στη σύζυγό του, ο τελευταίος θα αναγνωρίσει τον άγγελο στο πλευρό της Σεσίλια, προσφέροντάς της ευωδιαστά κρίνα και ρόδα. Τη μεταστροφή του Βαλεριανού στη νέα θρησκεία θα ακολουθήσουν ο ενστερνισμός του χριστιανικού δόγματος και από τον αδερφό του Τιβέριο.

Ο Ρωμαίος ύπατος Αλμάχιος θα αποκεφαλίζει τους δύο άνδρες και θα θελήσει να κάνει το ίδιο και με τη Σεσίλια, επιτυχάνοντας μεν το σκοπό του -το θάνατο της-, ο οποίος θα επέλθει ωστόσο μετά από τρεις μέρες- χωρίς όμως να καταφέρει παρά τις συνεχόμενες απόπειρες να αποκόψει το κεφάλι από τον υπόλοιπο κορμό.

Σε αυτή ακριβώς την κυρτή στάση, τυλιγμένη σε ένα χρυσοκέντητο φόρεμα, μνημονεύεται σύμφωνα με την παράδοση η εικόνα της σορού της αγίας κατά την ανακάλυψη της σαρκοφάγου της στα 1599, στο πλαίσιο εργασιών ανάπλασης της εκκλησίας που φέρει το όνομά της στη συνοικία Τραστέβερε στη Ρώμη. Η σαρκοφάγος της αγίας βρισκόταν στο μεσοδιάστημα θαμμένη κάτω από το μεγάλο βωμό, έχοντας μεταφερθεί στην εκκλησία από τις κατακόμβες του αγίου Καλλίστου, τον αρχικό τόπο ταφής της Σεσίλια, με πρωτο-

βουλία του πάπα Πασχάλη Α' στα 817-824.

Μαρτυρίες της εποχής μεταφέρουν με γλαφυρό τρόπο την έκπληξη των παρευρισκομένων μπροστά στο θέαμα της εύρεσης της σορού της χωρίς ίχνη αλλοίωσης από τον χρόνο, με την αγία στραμμένη στο πλάι σε στάση κοιμημένης με το κεφάλι προς τα κάτω. Ο γλύπτης Στέφανο Μαντέρνα (Stefano Maderna), θα λάβει μάλιστα την τιμητική παραγγελία να φτιάξει ένα γλυπτό ομοίωμα της αγίας, το οποίο δύναται να θαυμάσει σήμερα ο επισκέπτης της εκκλησίας της Αγίας Σεσίλιας στη Ρώμη (βλ. εικ. κάτω). Η είδηση της ανεύρεσης της σορού της αγίας και το έργο του Μαντέρνα θα έχουν ως επακόλουθο τη ραγδαία αύξηση της δημοτικότητας της αγίας, η οποία και θα αναδειχθεί σε μία από τις επιφανέστερες οσιομάρτυρες της ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας κατά την εποχή της Αντιμεταρρύθμισης. Το γεγονός αυτό εξηγεί και τη συχνή παρουσία της και στη ζωγραφική για την εποχή που μιλάμε. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εκδοχή της προσωπογραφίας της αγίας Σεσίλιας από τον Οράτιο Τζεντιλέσκι, έργο μέσα από το οποίο ο καλλιτέχνης καταφέρνει με περίσσια δεξιοτέπνα να συνδυάσει τις “καρβατζιστικές” καταβολές της (έντονη χρήση φωτοσκίασης, αναχρονιστική - “σύγχρονη” ενδυματολογική προσέγγιση του θέματος με την αγία να φέρει μάλιστα τα χαρακτηριστικά της κόρης του ζωγράφου, Αρτεμισίας), με το ταυτόχρονο, από το θρησκευτικό πνεύμα της εποχής επιβαλλόμενο αίτημα για διαχέουσα πνευματικότητα στην απόδοση του θέματος ως αφετηρία ενδοσκοπήσης και εσωτερικού στοχασμού από την πλευρά του αποδέκτη θεατή-πιστού (έντονα “σπιριτουαλιστικό”, σχεδόν εκστατικό βλέμμα της αγίας προς τη μεταφυσική πηγή φωτός που εισέρχεται από το άνω δεξιό άκρο του πίνακα).

ΑΥΛΑΙΑ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΑΚΟΜΑ ΜΕΓΑΛΟ ΚΑΛΙΤΕΧΝΗ ΤΟ 2016

“Εφυγε” ο Λέοναρντ Κοέν

Μουσικός, συγγραφέας, ποιητής, ο Λέοναρντ Κοέν, ο καλλιτέχνης με την βελούδινη φωνή του οποίου τα τραγούδια συνδύασαν θρησκευτικές απεικονίσεις με θέματα τη λύτρωση και τη σεξουαλική επιθυμία και του έφεραν την αναγνώριση των κριτικών και των ακροατών του, πέθανε στα 82 του χρόνια.

Μιλτή ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του στο Facebook αναφέρει, «Είναι με βαθύτατη λύπη που ανακοινώνουμε ότι ο θρυλικός ποιητής, τραγουδοποιός και καλλιτέχνης Λέοναρντ Κοέν απεβίωσε. Έχουμε χάσει έναν από τους πιο αξιοθαύμαστους και παραγωγικούς οραματιστές. Ένα μνημόσυνο θα λάβει χώρα στο Λος Άντζελες στο μέλλον. Η οικογένειά του ζητά να σεβαστείτε την ιδιωτική της ζωή κατά τη διάρκεια του πένθους της».

Ο Κοέν, με καταγωγή από το Κεμπέκ του Καναδά, ήταν ήδη αναγνωρισμένος ποιητής και λογοτέχνης όταν μετακόμισε στη Νέα Υόρκη το 1966 στα 31 του χρόνια για να κάνει καριέρα στη βιομηχανία της μουσικής.

Οι συγκρίσεις με τον Μπομπ Ντίλαν δεν άργησαν να έρθουν, για τη λυρική δύναμη των στίχων των τραγουδιών του.

Παρότι επηρέασε πολλούς μουσικούς και του αποδόθηκαν πολλές τιμές, όπως η εισαγωγή του στο Rock & Roll Hall of Fame και η απονομή του μεταλλίου Order of Canada, της δεύτερης υψηλότερης διάκρισης σε πολίτη του Καναδά, τα τραγούδια του Κοέν με την folk-rock μουσική του και τα ενίοτε σκοτεινά συναισθήματα έμπαιναν στα τσαρτς της μουσικής πολύ σπάνια.

Το πιο γνωστό τραγούδι του, “Hallelujah”, στο οποίο ανακαλεί τον βασιλιά Δαβίδ της Βίβλου και όπου παραλληλίζει τη σωματική έλξη με την επιθυμία για πνευματική σύνδεση, έχει εκτελεστεί εκατοντάδες φορές από πολλούς καλλιτέχνες, από τότε που πρωτοεμφανίστηκε το 1984.

Ο Κοέν είχε εκδόσει τον τελευταίο μεγάλο δίσκο του με τίτλο “You Want It Darker”, τον 14ο, πριν από λίγο καιρό ενώ είχε εμφανιστεί στη σκηνή στις αρχές του χρόνου.

ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ ΣΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ

«Θα μας λείψεις», έγραψε ο πρωθυπουργός του Καναδά Τζάστιν Τρυντό σε έναν συγκινητικό αποχαιρετισμό στον Λέοναρντ Κοέν.

«Λέοναρντ, τα αισθήματα και οι ήχοι που αναδίδονται από την ποίηση και τη μουσική σου δεν συγκρίνονται με κανέναν άλλου καλλιτέχνη. Θα μας λείψεις».

«Ο Λέοναρντ Κοέν παραμένει σήμερα τόσο εύστοχος, όσο ήταν στη δεκαετία του '60. Η ικανότητά του να προβάλλει όλες τις διαστάσεις των ανθρώπινων συναισθημάτων τον ανέδειξε σε έναν από τους πιο σημαίνοντες και ανθεκτικούς μουσικούς όλων των εποχών. Το στυλ του μπόρεσε να διαπεράσει τις μόδες», έγραψε στην ανακοίνωσή του ο Τζάστιν Τρυντό.

«Αναγνωρισμένος ως ένας από τους σημαντικότερους ανθρώπους του Μόντρεαλ, ο Λέοναρντ Κοέν έφθασε στις υψηλότερες καλλιτεχνικές κορυφές ως φημισμένος ποι-

ητής και ερμηνευτής παγκόσμιας εμβέλειας».

«Θα τον θυμόμαστε με αγάπη για τη βαθιά του φωνή, το αυτοσαρκαστικό του χιούμορ και τους στίχους που έκαναν τα τραγούδια του αγέραστα για τόσες πολλές γενιές».

«Στο όνομα όλων των Καναδών» ο Τζάστιν Τρυντό εκφράζει «τα πιο ειλικρινή συλλυπητήριά του στην οικογένεια, στους φίλους, στους συνεργάτες και στους πολλούς, πολλούς θαυμαστές του Λέοναρντ Κοέν».

Μόλις ανακοινώθηκε ο θάνατος του Λέοναρντ Κοέν το βράδυ της Πέμπτης πολλές δεκάδες οπαδοί του συγκεντρώθηκαν αυθόρμητα μπροστά από το σπίτι του στο Μόντρεαλ για να αποτίσουν φόρο τιμής στον τραγουδιστή και ποιητή.

Στα πέτρινα σκαλοπάτια του σπιτιού του, στο βόρειο Μόντρεαλ, οι οπαδοί του Κοέν άναψαν κεριά και εναπόθεσαν μερικά λουλούδια, καθώς και ένα καπέλο, σαν αυτό που αγαπούσε να φορά.

Στο φανάρι του δρόμου μια αφίσα αποδείκνυε την αγάπη που είχε η πρωτεύουσα του Κεμπέκ για το είδωλό της που γεννήθηκε πριν 82 χρόνια σε ένα δυτικό προάστιο της πόλης.

Ανθρωποι από διάφορες γενιές απέτισαν φόρο τιμής στον τραγουδοποιό, με την σουκιά να σπάει μόνο από τον ήχο γνωστών του τραγουδιών, όπως το “Suzanne”, το “So long, Marianne” ή το “Seems so long ago, Nancy” που ακούγονταν από τα κινητά τηλέφωνα.

Στην πόρτα της εισόδου του σπιτιού είχε αναρτηθεί ένα σκονί με τους στίχους του τραγουδιού “Hallelujah”, ίσως μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του που κυκλοφόρησε το 1984.

Στην γενέτειρα του Κοέν του Μόντρεαλ ο δήμαρχος Ντενί Κοντέρ ανακοίνωσε ότι οι σημαίες στην πόλη θα κυμάτιζαν μεσίτιες χθες (Παρασκευή) προς τιμήν του.

Με πληροφορίες από ΑΠΕ-ΜΠΕ

ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΠΑΝΘΕΟΝ

Ανοιχτή εκδήλωση με θέμα το τάνγκο

Ένα διαδραστικό ανοιχτό σεμινάριο το “the tango experience project” φιλοξενεί ήμερα Σάββατο στις 7μ.μ. στο Μέγαρο Πάνθεον το Φ space. Πρόκειται για μία παρουσίαση που θα φέρει τον θεατή ένα βήμα πιο κοντά στον μύθο που λέγεται tango με είσοδο ελεύθερη για το κοινό.

«Το tango θεωρείται μακράν ο πιο διάσημος χορός, με ένα σωρό αστικούς μύθους γύρω από τα ιδιόμορφα βήματα και τις ιστορίες του. Παρόλα αυτά η ουσία του χορού στηρίζεται στον αυτοσχεδιασμό και στην ερμηνεία της μουσικής, καθώς και σε ένα πολύπλοκο άγραφο σύστημα κανόνων συμπεριφοράς» αναφέρεται στην ανακοίνωση των διοργανωτών που προσθέτουν ότι: «οι Φρύνη και Δημήτρης αποδίδουν τις αρχές λειτουργίας αυτού του χορού σε μια παρουσίαση με σκοπό να μεταδώσουν στον μη μνημένο τη γεύση των όσων διαδραματίζονται μέσα σε μια πίστα, μέσα σε μια αγκαλιά, ή ακόμα και μέσα στον ίδιο τον χορευτή».

ΣΤΟ Κ.Α.Μ.

Προβολή της όπερας “Don Giovanni”

Η όπερα του W.A. Mozart “Don Giovanni” θα προβληθεί σήμερα Σάββατο στις 7:55μ.μ. στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου. Όπως αναφέρεται στο σχετικό δελτίο Τύπου της Κ.Ε.Π.Π.Ε.Δ.Η.Χ. - Κ.Α.Μ., «Ο Simon Keenlyside κάνει το ντεμπούτο του σε αυτόν τον ρόλο στη Met ως ο αμετανόητος γόης σε αυτήν τη σκηνοθεσία του αριστουργήματος του Mozart από τον βραβευμένο με Tony Award Michael Grandage. Ο πρώτος μαέστρος της Met Fabio Luisi διευθύνει μια διανομή που περιλαμβάνει τη Hibla Gerzmana ως Ντόννα Άννα, τη Malin Byström ως Ντόννα Ελβίρα, τη Serena Malfi ως Ζερλίνα, τον Adam Plachetka ως Λεπορέλο, τον Matthew Rose ως Μαζέτο, τον Kwangchul Youn ως Διοικητή και τον Rolando Villazón στο ντεμπούτο του στη Live in HD ως Ντον Οττάβιο».

Είσοδος: 15 ευρώ - 10 ευρώ.

ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

“Ανέβα στη στέγη να φάμε το σύννεφο”

Την θεατρική παράσταση “Ανέβα στη στέγη να φάμε το σύννεφο” του Γιάννη Ξανθούλη και σε μουσική του Γιώργου Κατσαρού, παρουσιάζει ο Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων σήμερα **Σάββατο στις 6 το απόγευμα και αύριο Κυριακή στις 12 το μεσημέρι στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων.**

Τα έσοδα της παράστασης θα δοθούν στο ΚΗΦΑΜΕΑ Χανίων.

Σκηνοθεσία: Ιώ Ασπθιανάκη.
Σκηνικά κοστουμία: Ελίζα Κιοσέ-Λαγουβάρδου.

Μεταφορά και επιμέλεια μουσικής: Κώστας Κοκολάκης.

Γενική είσοδος 5 ευρώ.

Λίγα λόγια για το έργο: Ο Μάγος με τα χρώματα χρωματίζει μια ζωή γεμάτη ασπρόμαυρες αδικίες και δίνει το σύνθημα ότι όλοι μπορούμε να μαγέψουμε τη φαντασία μας, ενώ το τύμπανο και η τρομπέτα, μ' ένα σακουλάκι κόκκινα κουφέτα από παραδοσιακό καραμελάδικο, ξεκινούν να βρουν τα κομμάτια του τραγουδιού της χαράς που χάθηκε απ' τη ζωή μας... Ομως υπάρχει κι ένα απειλητικό μαύρο σύννεφο στην... Τιμεντούπολη. Ετσι πέφτει το σύνθημα **ΑΝΕΒΑ ΣΤΗ ΣΤΕΓΗ ΝΑ ΦΑΜΕ ΤΟ ΣΥΝΝΕΦΟ** κι αρχίζει το πανηγύρι. Από κοντά και η μικρή δασκάλα, που αναλαμβάνει να μάθει στα ψάρια τους κώδικες και τα μυστικά των ανθρώπων. Αυτά βέβαια συμβαίνουν στο βυθό με τη βοήθεια μιας γενναίας αναπνοής... (Από την έκδοση)

ΣΤΟ “COME”

Bar theatre

Η ξέφρενη κωμωδία του Δημήτρη Χαλιώτη “live tonight” με τον Κων/νο Σταυρουλάκη και την Νατάσα Βολουδάκη θα παρουσιαστεί στο “Come”, Πλατεία Κατεχάκη, Παλιό Λιμάνι.

Παραστάσεις θα δοθούν στις 15, 21, 29 Νοεμβρίου και 5 Δεκεμβρίου στις 10 το βράδυ.

Γενική είσοδος 8 ευρώ με ποτό.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΝΗΜΗ

Τελευταίες παραστάσεις για τη “Λαμπεντούζα”

Οι δύο τελευταίες παραστάσεις του έργου “Λαμπεντούζα” του Αντερς Λουστγκάρτεν θα δοθούν σήμερα **Σάββατο στις 9:30μ.μ. και αύριο Κυριακή στις 7:30μ.μ.** στο θέατρο Κυδωνία. Το έργο που ανεβάζει η Εταιρεία Θεάτρου “Μνήμη” σε σκηνοθεσία Μιχάλη Βιρβιδάκη είναι το άκρως επίκαιρο και μαχητικό θεατρικό έργο του Αγγλου θεατρικού συγγραφέα Αντερς Λουστγκάρτεν, με θέμα το φαινόμενο της μετανάστευσης στις μέρες μας και την αντιμετώπισή του από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ώρα έναρξης παραστάσεων: Σήμερα **Σάββατο στις 9:30μ.μ.,** αύριο **Κυριακή (απογευματινή) στις 7:30μ.μ.** Τιμή εισιτηρίου: 12 ευρώ (γενική είσοδος).

ΠΑΙΔΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

“Ο βασιλιάς των λιονταριών”

Παιδική παράσταση με τίτλο “Ο Βασιλιάς των Λιονταριών” θα παρουσιαστεί το “Μικρό Θέατρο Λάρισας” σήμερα **Σάββατο στις 11:30π.μ. και στις 5:30π.μ.** στο κινηματοθέατρο “Ελληνός”.

Λίγα λόγια για το έργο:

Ο Βασιλιάς των ζώων έχει μεγαλώσει πια και ψάχνει τον διάδοχο του. Ετσι στέλνει κάλεσμα σε όλα τα ζώα του Δάσους για να μαζευτούν και να επιλέξουν τον διάδοχό του. Τα ζώα πρέπει να περάσουν μια σειρά από δοκιμασίες για να καταφέρουν να κερδίσουν την εμπιστοσύνη και παράλληλα τη θέση του Βασιλιά.

Προπώληση: Βιβλιοπωλείο Κύβος - τηλ. 28210 41606.

Προπώληση 7 ευρώ - Ταμείο 9 ευρώ.

-Πληροφορίες: 6974797109, Διάρκεια: 80 λεπτά (με ένα διάλειμμα 10 λεπτών).

ΣΤΟ ΣΤΟΥΝΤΙΟ ΟΞΩ ΝΟΥ

“Το Αμάρτημα της Μητρός μου”

“Το Αμάρτημα της Μητρός μου” του Δήμου Αβδελιώδη με τον Θεμιστοκλή Καρποδίνη και την Αγάπη Μανουρά θα παρουσιαστεί σήμερα **Σάββατο για δύο παραστάσεις στις 6:30μ.μ. και στις 9μ.μ.,** στο Στούντιο Οξω Νου.

“Το Αμάρτημα της Μητρός μου” του Γεωργίου Βιζυηνού είναι ένα από τα αριστουργηματικά διηγήματα της ελληνικής πεζογραφίας κι ένα σπάνιο κείμενο για την παγκόσμια λογοτεχνία, από το οποίο εμπνεύστηκε για ακόμα μια φορά ο ταλαντούχος Δήμος Αβδελιώδης. Το αυτοβιογραφικό αυτό διήγημα αναφέρεται στις απελπισμένες αλλά μάταιες προσπάθειες της μητέρας του Βιζυηνού να σώσει από το θάνατο το άρρωστο, μικρό της κορίτσι.

Συντελεστές: Σκηνικός χώρος-διδασκαλία ερμηνείας: Δήμος Αβδελιώδης. Θεατρική προσαρμογή - σκηνοθεσία: Δήμος Αβδελιώδης.

Ερμηνεύουν: Θεμιστοκλής Καρποδίνης, Αγάπη Μανουρά. Μουσική: Βαγγέλης Γιαννάκης. Παραγωγή: **anagnorisis** Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία Θεάτρου Κινηματογράφου.

Τιμές εισιτηρίων: 13 ευρώ γενική είσοδος και 10 ευρώ φοιτητικό - ανέργων.

Προπώληση εισιτηρίων: Στούντιο Οξω Νου Αγ. Κυριακής 29, Χαλέπα.

Πληροφορίες - Κρατήσεις: 2310 257 218, 6934 115555.

ΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΧΑΝΙΩΝ

«Μοιράζομαι το χόμπι μου κι ό,τι αγαπώ»

Έχετε κάποιο χόμπι ή απασχόληση που αγαπάτε; Λατρεύετε τα ταξίδια; “Πιάνουν” τα χέρια σας; Έχετε πάθος με συλλογές; Πιστεύετε πως μπορείτε να τα μοιραστείτε με άλλους; Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων, στον χώρο του Media Lab του αναγνωστηρίου της, με σύγχρονο εξοπλισμό και υποδομή, καλεί το κοινό να οργανώσουν μαζί δημιουργικές συναντήσεις. «Η πρότασή σας μπορεί να απευθύνεται σε μεγάλους ή μικρούς, να αναπτυχθεί σε μια συνάντηση ή περισσότερες, να έχει σχέση με κάτι καλλιτεχνικό, πρακτικό, γενικότερα δημιουργικό (κατασκευές, ταξίδια, συλλογές, μουσική, κ.λπ.)» αναφέρεται στην ανακοίνωση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης.

Σκοπός του προγράμματος, είναι οι Βιβλιοθήκες να μεταμορφώνονται σε κυψέλες δημιουργικών ανθρώπων που επικοινωνούν, μοιράζονται κι ανταλλάσσουν ιδέες και γνώσεις. Βιβλιοθήκες στην καρδιά της τοπικής κοινωνίας.

Πρώτη συνάντηση: Τετάρτη 16 Νοεμβρίου και ώρα 7:30μ.μ. με θέμα: “Κατασκευή κιθάρας” με τον Ιωάννη Χρυσάνθου, οικονομολόγο, εκπαιδευτικό, ο οποίος ασχολείται με την κατασκευή κιθάρας από το 1989. Πληροφορίες: Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή: 8π.μ. - 2μ.μ.

Απογεύματα Δευτέρα και Πέμπτη: 6μ.μ. - 9μ.μ. Σάββατο: 10 π.μ. - 1μ.μ., τηλ.: 2821 3 41662.

ΓΙΑ ΤΟ 2021

Η Ελευσίνα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης

Η Ελευσίνα θα είναι η πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης 2021 μαζί με το Νόβι Σαντ της Σερβίας και την Τιμισοάρα της Ρουμανίας, όπως ανακοινώθηκε χθες στο αμφιθέατρο του Υπουργείου, παρουσία της υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού κας Λυδίας Κονιόρδου, της γενικής γραμματέως κας Μαρίας Ανδρεαδάκη - Βλαζάκη και του εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Karel Bartak.

ι ελληνικές πόλεις που είχαν προκριθεί στην τελική φάση της διαδικασίας διεκδίκησης ήταν η Ελευσίνα, η Καλαμάτα και η Ρόδος.

Μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης των υποψηφιοτήτων, ο πρόεδρος της 12μελούς Επιτροπής Ευρωπαίων Εμπειρογνομητών κ. Steve Green ανακοίνωσε ότι ο τίτλος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης για το έτος 2021, απονέμεται, ομόφωνα, στην Ελευσίνα.

«Το 2021, η Ελλάδα θα φιλοξενήσει την πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης για τέταρτη φορά μετά την Αθήνα το 1985, τη Θεσσαλονίκη το 1997 και την Πάτρα το 2006» δήλωσε ο Τίμορ Νάβρατσιτς, επίτροπος αρμόδιος για την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τη νεολαία και τον αθλητισμό.

Συγχαίροντας την Ελευσίνα για την «επιτυχία» της, ανέφερε επίσης πως ο τίτλος αυτός αποτελεί ευκαιρία για τους επισκέπτες της Ελευσίνας από την Ευρώπη και απ' όλο τον κόσμο «να γνωρίσουν την πόλη και τα πολιτιστικά αγαθά της» αλλά και «να εκτιμήσουν την πολιτισμική πολυμορφία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τις κοινές μας αξίες, -πράγμα που είναι σήμερα επιτακτικότερο από ποτέ».

«Όπως έχουν δείξει πολλές προηγούμενες πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης, ο τίτλος μπορεί να αποφέρει σημαντικά μακροπρόθεσμα πολιτιστικά, καθώς και οικονομικά και κοινωνικά οφέλη, που μπορεί να αποκομίσει πλέον

και η Ελευσίνα» κατέληξε ο επίτροπος Νάβρατσιτς.

Από την πλευρά της, η υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού, κα Λυδία Κονιόρδου, συνεχάρη και τις τρεις πόλεις, που προκρίθηκαν στην τελική φάση της διαδικασίας διεκδίκησης, για τη σπουδαία τους προσπάθεια κάτω από δύσκολες συνθήκες.

Η ίδια στην ομιλία της επεσήμανε μεταξύ άλλων ότι, «ιδιαίτερα σε μία εποχή που η Ελλάδα και η Ευρώπη βρίσκονται αντιμέτωπες με πολλές προκλήσεις και έχουν ανάγκη από ένα νέο όραμα για να επαναπροσδιορίσουν τον ρόλο τους και την αποστολή τους, ο πολιτισμός μπορεί να αποτελέσει την κινητήριο δύναμη για να εμπνεύσει, να ευαισθητοποιήσει και να δραστηριοποιήσει τους λαούς προς μία νέα κατεύθυνση, με γνώμονα τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, την πολιτιστική πολυμορφία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, μέσα σε ένα πνεύμα κατανόησης, συνεργασίας και αλληλεγγύης».

Η Ελευσίνα, μία πόλη που θεωρούνταν υποβαθμισμένη επί δεκαετίες, έκανε την υπέρβαση. Σήμερα, ατενίζοντας το μέλλον, καλείται να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά και δημιουργικά τη νέα πρόκληση, ώστε να αποτελέσει παράδειγμα έμπνευσης και για άλλες πόλεις».

Σημειώνεται πως οι πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης, ξεκίνησαν το 1985, με πρωτοβουλία της τότε υπουργού Πολιτισμού, Μελίνας Μερκούρη.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επι-

τροπής, το αρχικό κίνητρο του θεσμού είναι πιο επίκαιρο από ποτέ: να δώσει στους Ευρωπαίους την ευκαιρία να μάθουν περισσότερα για τον πολιτισμό κάθε χώρας, να απολαμβάνουν την κοινή ιστορία και τις κοινές αξίες τους και να αρχίσει διαπολιτισμικός διάλογος.

Με την πάροδο των ετών, οι πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης διευρύνθηκαν σε μέγεθος και εμβέλεια και συμβάλλουν στην πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη πολλών πόλεων και των γειτονικών τους περιφερειών σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Την τριάδα των Πολιτιστικών Πρωτεύουσών της Ευρώπης για το 2021 συμπληρώνουν η πόλη Τιμισοάρα στη Ρουμανία και το Νόβι Σαντ στη Σερβία, μια υποψήφια χώρα για ένταξη στην ΕΕ.

Η πόλη που ανακηρύσσεται «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2021» θα έχει σημαντικά οφέλη από τις διακρατικές συνεργασίες που θα προκύψουν σε πολλούς τομείς και θα αναβαθμιστεί το διεθνές προφίλ της, καθώς για έναν ολόκληρο χρόνο γίνεται το κέντρο του Πολιτισμού της Ευρώπης, η κοιτίδα του πολιτισμού.

Στις ανακηρυχθείσες πόλεις ως «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης» από το 2010 και μετά απονέμεται βραβείο «προς τιμήν της Μελίνας Μερκούρη», ύψους 1.500.000 ευρώ, ενώ για τα έτη 2014-2020, οι Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης θα χρηματοδοτηθούν από το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑ "ΕΛ. Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ"

Εκδήλωση για τη Συνθήκη της Λωζάννης

Με αφορμή τις πρόσφατες προκλητικές δηλώσεις του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος" οργανώνει εκδήλωση με θέμα "Η Συνθήκη της Λωζάννης: Ιστορία και Επικαιρότητα".

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος στη Χαλέπα, αύριο Κυριακή 13 Νοεμβρίου στις 6:30μ.μ.

Ομιλητές θα είναι οι Ευάνθης Χατζηβασιλείου, καθηγήτριας Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών και Αγγελος Συρίγος επίκουρος καθηγητής Τμήματος Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών Παντείου Πανεπιστημίου.

Εξάλλου, ξεκίνησαν χθες Παρασκευή και ολοκληρώνονται σήμερα Σάββατο εκδηλώσεις, που συνδιοργανώνουν ο Δήμος Αγίου Νικολάου και το Εθνικό Ίδρυμα "Ελευθέριος Κ. Βενιζέ-

λος», στον Δήμο Αγ. Νικολάου με αφορμή τη συμπλήρωση 100 ετών από το επαναστατικό κίνημα του 1916.

Ομιλητές θα είναι οι Σπύρος Πλουμίδης, επίκουρος Καθηγητής Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας, Δημήτρης Νικολακάκης, πρόεδρος Ένωσης Πνευματικών Δημιουργών Χανίων και Ανδρέας Νανάκης, μητροπολίτης Αρκαλοχωριού Καστελλίου & Βιάννου.

ΑΠΟ ΤΟ "ΡΟΔΟ"

Παρουσίαση ημερολογίου

Εκδήλωση για την παρουσίαση ημερολογίου του έτους 2017 διοργανώνουν η Ιερά Μητρόπολη Κυδωνίας και Αποκορώνου, η ενορία Αγίου Παντελεήμονα Μακρύ Τοίχου και ο Πολιτιστικός Σύλλογος "Το Ρόδο" σήμερα Σάββατο στις 6:30μ.μ. στο Πολιτιστικό Κέντρο της Μητροπόλης.

ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Εορτασμός του Αγίου Ματθαίου

Η Πατριαρχική Εκκλησιαστική Σχολή Κρήτης πανηγυρίζει τον προστάτη της Αγιο Απόστολο και Ευαγγελιστή Ματθαίο την Τετάρτη 16 Νοεμβρίου.

Το πρόγραμμα του εορτασμού περιλαμβάνει μέγα πανηγυρικό εσπερινό την Τρίτη 15 Νοεμβρίου στις 5:30μ.μ., παρουσία αρχιερέων της Εκκλησίας της Κρήτης και νυχτερινή θεία λειτουργία στις 9 το βράδυ.

Την Τετάρτη στις 7 το πρωί θα τελεσθεί η ακολουθία του όρθρου και στη συνέχεια η θεία λειτουργία από σεβασμιώτατους αρχιερείς της Εκκλησίας της Κρήτης και θα ακολουθήσει λιτάνευση της ιερής εικόνας του Αγίου Ματθαίου.

Το απόγευμα, στις 5:30 μ.μ. θα ακολουθήσει ο μεθεόρτιος εσπερινός και το κητορικό μνημόσυνο, ως εΐθισται.

Τους ύμνους θα αποδώσει η χορωδία των ιεροσπουδαστών της Σχολής υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Κων/νου Στεφανάκη.

ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ

Εσπερίδα για τον εορτασμό των Εισοδίων της Θεοτόκου

Εορταστική εκδήλωση προς τιμήν της Παναγίας θα πραγματοποιηθεί στον Ιερό Καθεδρικό Ναό των Εισοδίων της Θεοτόκου την Πέμπτη 17 Νοεμβρίου στις 7 το απόγευμα. Την εκδήλωση διοργανώνει η Ενορία Εισοδίων της Θεοτόκου Χανίων.

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλαμβάνει: Ύμνο για την Παναγία από την χορωδία Στέφανος Μελωδών του κ. Στεφανάκη. Ομιλία με θέμα "Η Παναγία στην πίστη, το δόγμα και τη λατρεία της εκκλησίας" με ομιλητή τον φιλόλογο, λογοτέχνη Γεώργιο Λουπάση. Ριζίτικο τραγούδι για την Παναγία από τον σύλλογο "Κρητικές Μαδάρες".

Επίσης, στο πλαίσιο της εκδήλωσης ομιλία θα πραγματοποιήσει ο δάσκαλος-λαογράφος Σταμάτης Αποστολάκης με θέμα "Η Παναγία στη λαϊκή μας παράδοση", θα ακολουθήσει Ύμνος για την Παναγία από τη Βυζαντινή χορωδία Στέφανος Μελωδών του κ. Κώστα Στεφανάκη.

Στην συνέχεια θα μιλήσει ο δάσκαλος, λαογράφος Βασίλης Χαρωνίτης με θέμα "Η Παναγία στις διηγήσεις και τα ακούσματα του λαού μας", ριζίτικο για την Παναγία θα αποδώσει ο σύλλογος "Κρητικές Μαδάρες" ενώ η εκδήλωση θα κλείσει με την χορωδία Στέφανος Μελωδών.

Την συζήτηση θα συντονίζει ο δάσκαλος, λογοτέχνης Βαγγέλης Κακατσάκης.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΧΑΝΙΩΝ

Χοροεσπερίδα ενίσχυσης του Κεντρικού Συσσιτίου

Η Ιερά Μητρόπολη Κυδωνίας και Αποκορώνου διοργανώνει ετήσια χοροεσπερίδα τη Δευτέρα 14 Νοεμβρίου στις 7:30μ.μ. στο κέντρο "Κανάρια" στον Κουμπέ, με τον Ανδρέα Μανωλαράκη και το συγκρότημά του.

Θα χορέψουν τα παιδιά από τον Λαογραφικό Όμιλο Χανίων. Όπως αναφέρεται στο σχετικό δελτίο Τύπου «η εκδήλωση γίνεται για την ενίσχυση του Κεντρικού Συσσιτίου της Ιεράς Μητροπόλεώς μας το οποίο καθημερινά έρχεται αντιμέτωπο με νέες προκλήσεις και αγωνιά αν τελικά θα καταφέρει να καλύψει τις τόσο αυξημένες ανάγκες του τόπου μας. Σας προσκαλούμε και σε αυτήν τη εκδήλωση να δώσετε το "παρών" για να διασκεδάσουμε αλλά και να στείλουμε μήνυμα ελπίδας και αλληλεγγύης! Λόγω του αυξημένου ενδιαφέροντος για την καλύτερη και γρηγορότερη εξυπηρέτησή σας παρακαλούμε εγκαίρως να κάνετε κράτηση στο τηλέφωνο 2821093813».

Τιμή εισόδου με πλήρες μενού: 15 ευρώ

Προπώληση στα γραφεία της Μητροπόλεως: Πλατεία Πατριάρχου Αθηναγόρου 1 (τηλ. 2821027807).

σερφ@ρίσματα

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ

Ταχύτατα δάχτυλα!

<http://10fastfingers.com>

Πόσο γρήγορα γράφετε κείμενα στο κομπιούτερ σας; Θέλετε να γίνετε εξπέρ και να “γυμνάσετε” τα δάχτυλά σας να πετούν στο πληκτρολόγιο; Εδώ λοιπόν, θα βρείτε τον ιδανικό ιστότοπο για αυτή τη δουλειά. Μπορείτε να εξασκηθείτε σε δεκάδες γλώσσες (ανάμεσά τους και στα ελληνικά) ενώ μπορείτε επίσης να κάνετε και... διαγωνισμό ταχύτητας με φίλους σας. Το μόνο σίγουρο είναι πως όσο γράφετε, γίνεστε καλύτεροι, οπότε η εξάσκηση εδώ είναι στα σίγουρα ένας τρόπος για να γίνετε σύντομα ταχύτατοι e-γραφιάδες.

Μουσείο... τουαλέτας

www.sulabhtoiletmuseum.org

Η ιστορία της υγιεινής και της καθαριότητας μέσα από ένα πολύ ιδιότυπο μουσείο, ξεπροβάλλει στους υπολογιστές σας με μερικά μόνο κλικ. Αν νομίζατε πως τα μπάνια που έχουμε σήμερα υπήρχαν ανέκαθεν, καιρός να αναθεωρήσετε. Η ιστορία της τουαλέτας αλλάζει όσο αλλάζουν και οι αιώνες, “επενδύεται” με τα στυλ της κάθε εποχής και παρουσιάζει με τον χαρακτηριστικότερο τρόπο τις ιστορικές περιόδους και τα χαρακτηριστικά τους. Μπορείτε να “επισκεφθείτε” διαδικτυακά το μουσείο, αφού διαθέτει εικονική περιήγηση για κάθε όροφο.

Με το πληκτρολόγιο

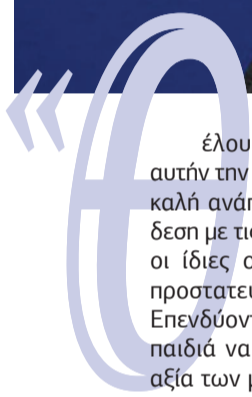
www.patatap.com

Αυτό τώρα είναι για όσους θέλουν να ασχοληθούν με κάτι που δεν χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή και κόπο. Αν λοιπόν έχετε χρόνο στη διάθεσή σας και θέλετε να τον “γεμίσετε” με κάτι παράξενο αλλά “εύκολο”, τότε μπείτε εδώ και ξεκινήστε να αυτοσχεδιάζετε με το πληκτρολόγιο σας. Ανάλογα τα πλήκτρα που πατάτε, και τη σειρά που τα πατάτε, εμφανίζονται στην οθόνη σας γεωμετρικά σχήματα, αλλάζει το χρώμα της, ακούτε ήχους. Και ξανά και ξανά, ανάλογα πάντα πώς χειρίζεστε τα “πλήκτρα”. Ρίξτε του μια ματιά.

ΛΥΔΙΑ ΚΟΝΙΟΡΔΟΥ:

«Αναγκαιότητα η σύνδεση της ιστορίας του τόπου με τις τοπικές κοινωνίες»

ΑΠΕ-ΜΠΕ » Την ανάγκη σύνδεσης της ιστορίας του τόπου με τις τοπικές κοινωνίες, προκειμένου εκείνες να προστατεύσουν τα μνημεία τους, υπογράμμισε η νέα υπουργός Πολιτισμού, Λυδία Κονιόρδου, μιλώντας στα μέλη του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων.

«Θέλουμε να συνδέσουμε όλη αυτήν την ιστορία του τόπου με την καλή ανάπτυξη, μέσα από τη σύνδεση με τις τοπικές κοινωνίες, ώστε οι ίδιες οι τοπικές κοινωνίες να προστατεύουν τα μνημεία τους. Επενδύοντας στην παιδεία, τα νέα παιδιά να καταλάβουν τη μεγάλη αξία των μνημείων, μέσα από τρόπους που θα τους τα κάνουμε οικεία και αγαπητά. Μετά οι πολίτες της περιοχής και οι επαγγελματίες», τόνισε.

Η κα Κονιόρδου ανέφερε ως παράδειγμα τη μεταμόρφωση ενός παλιού αλωνιού σε θέατρο στον Άγιο Γεώργιο Πηλίου, όπου κάθε χρόνο διοργανώνονται εκδηλώσεις και από αυτές «έχει ωφεληθεί όλο το χωριό, συμμετέχουν εθελοντές που δουλεύουν στο χωριό τους για να γίνει αυτό το μικρό θαύμα. Κερδίσαμε το στοίχημα με την καχυποψία των ντόπιων. Δεν ήταν εύκολο, μας πήρε κάποια χρόνια, αλλά όταν αυτό συνδέθηκε με τους ξενώνες,

τα εστιατόρια, τις τοπικές κοινωνίες, αυτομάτως αγκαλιάστηκε από όλους και δεν το αντιμετώπισαν εχθρικά και καχύποπτα».

Η νέα υπουργός Πολιτισμού επισήμανε ότι ήδη γίνονται επαφές με τα υπουργεία Παιδείας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τουρισμού, γιατί «είναι σημαντικό να βρούμε τρόπους να συνεργαζόμαστε». Στόχος είναι να διοργανωθούν πιλοτικά προγράμματα σύνδεσης του πολιτισμού με τους παραπάνω τομείς.

Σε δημοπρασία τα έργα τέχνης του Ντέιβιντ Μπάουι

ΑΠΕ-ΜΠΕ »

Πάνω από 30 εκατ. δολάρια απέφερε η πρώτη δημοπρασία αντικειμένων από την ιδιωτική συλλογή έργων του ροκ σταρ Ντέιβιντ Μπάουι, με ορισμένα εξ αυτών να ξεπερνούν τις τιμές στις οποίες είχαν εκτιμηθεί.

Σε μια κατάμεστη αίθουσα χτες το βράδυ, ο οίκος δημοπρασιών Sotheby's πραγματοποίησε την πρώτη από τις τρεις δημοπρασίες με τίτλο “Bowie/Collector”, με έργα τέχνης του διάσημου μουσικού, που απεβίωσε τον Ιανουάριο σε ηλικία 69 ετών, με την πώληση να αποφέρει 24,3 εκατ. λίρες (30,66 εκατ. δολάρια).

«Στον Ντέιβιντ ανέκαθεν άρεσε να μοιράζεται τα έργα της συλλογής, δανείζοντάς τα σε μουσεία και στηρίζοντας ενεργά την τέχνη και τους καλλιτέχνες που ήταν μέρος του δικού του κόσμου», αναφέρεται σε ανακοίνωση του οίκου Sotheby's.

«Ενώ η οικογένεια έχει κρατήσει ορισμένα κομμάτια με ξεχωριστή σημασία, τώρα είναι η ώρα για τον υπόλοιπο κόσμο να μοιραστεί την αγάπη του Ντέιβιντ για αυτά τα αξιοσημείωτα έργα και να συνεχίσουν να μένουν ζωντανά».

Ανάμεσα στα έργα που δημοπρατήθηκαν ήταν ο πίνακας “Air Power” του Αμερικανού καλλιτέχνη Ζαν-Μισέλ Μπασκιά, έναντι 7,1 εκατ. λιρών (8,96 εκατ. δολαρίων συμπεριλαμβανομένου του πριμ του αγοραστή - πολύ πάνω από την εκτιμώμενη τιμή των 2,5-3,5 εκατ.

Το έργο “Head of Gerda Boehm” του Βρετανού καλλιτέχνη Φρανκ Αουερμπαχ πουλήθηκε έναντι 3,8 εκατ. λιρών ενώ η

εκτίμηση ήταν για 300.000-500.000.

Ο πίνακας με τίτλο “Beautiful, hallo, space-boy painting” του Βρετανού καλλιτέχνη Ντάμιεν Χριστ και του Μπάουι, πουλήθηκε για 785.000 λίρες, ενώ η εκτιμώμενη τιμή ήταν για 250.000-

350.000. Περίπου 350 αντικείμενα διατίθενται προς πώληση, ανάμεσά τους γλυπτά και έπιπλα ντιζάιν. Σήμερα έχει προγραμματιστεί να γίνουν δύο ακόμα δημοπρασίες με αντικείμενα από τη συλλογή του Μπάουι.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΑΡΤΙΑΚΗΣ

«Το θέατρο δεν μπορεί να σώσει κανένα. Είναι μια τέχνη αυτογνωσίας που δεν αλλάζει τον κόσμο και την κοινωνία. Ολα αυτά είναι παλιοί οραματισμοί και χίμαιρες που πλέον έχουν ματαιωθεί κι όποιος επιμένει ματαιοπονεί. Από εκεί και πέρα το θέατρο είναι μια υπέροχη τέχνη». Έχοντας πάνω από τρεις δεκαετίες θεατρικής εμπειρίας ο σκηνοθέτης Γιάννης Καραχισαρίδης δεν τρέφει αυταπάτες για τη δυνατότητα της τέχνης να αλλάξει την κοινωνία. Απολαμβάνει όμως με τον ίδιο ενθουσιασμό, όπως και στο ξεκίνημά του, την «κατάδυση στον άνθρωπο» που προσφέρει ο κόσμος της υποκριτικής και οι συνεργασίες με ανθρώπους που μοιράζονται το ίδιο πάθος.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΧΙΣΑΡΙΔΗΣ:

«Το θέατρο δεν σε σώζει αλλά μαθαίνεις καλύτερα τον κόσμο»

Εαυτομόνη το ανέβασμα της παράστασης «Εκπαιδευοντας τη Ρίτα» για λογαριασμό του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρήτης, που αναμένεται να κάνει πρεμιέρα στις 17 Νοεμβρίου, οι «διαδρομές» συνάντησαν τον καταξιωμένο σκηνοθέτη και μίλησαν μαζί του για το έργο που θα παρουσιάσει στο κοινό των Χανίων, τα κριτήρια επιτυχίας μιας δουλειάς, τις αρετές ενός καλού σκηνοθέτη, αλλά και το μέχρι σήμερα αποσταγμα της θεατρικής του εμπειρίας...

«Εκπαιδευοντας τη Ρίτα». Ανέβηκε για πρώτη φορά στο Λονδίνο το 1980. Πού οφείλεται η αντοχή στον χρόνο της συγκεκριμένης παράστασης που ανεβάζετε στα Χανιά;

Οφείλεται νομίζω στην ομώνυμη ταινία που γυρίστηκε το 1983 με τον Μάικλ Κέιν και την Τζούλι Γουόλτερς. Αν δεν γινόταν κινηματογραφική ταινία θα ήταν ίσως ένα έργο που θα είχε ολοκληρώσει τη θητεία του...

Ο χρόνος είναι ο σημαντικότερος κριτής για την ποιότητα μιας δουλειάς;

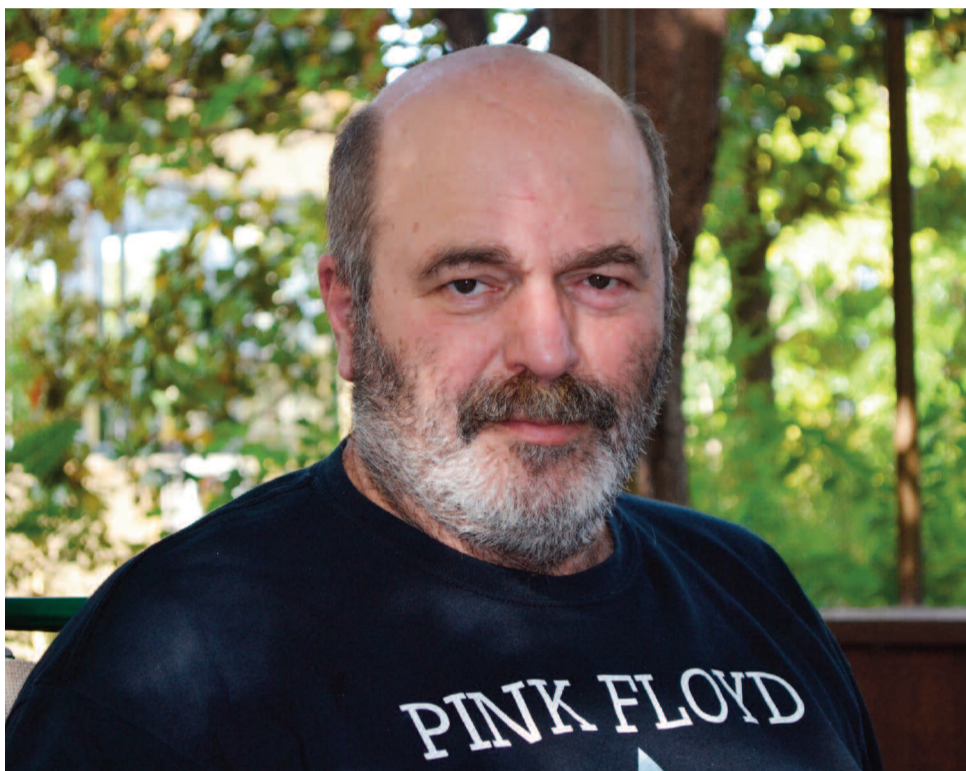
Ο χρόνος είναι ένας πολύ δύσκολος κριτής και ένα περίεργο παιχνίδι τύχης και συγκυριών που κανένας δεν μπορεί να ελέγξει. Σκεφτείτε μόνο ότι ο Δον Κιχώτης αυτό το αριστούργημα της παγκόσμιας λογοτεχνίας είχε ξεχαστεί για 100 χρόνια...

Μια δουλειά πρέπει να καταξιωθεί στα μάτια των συναδέλφων ή είναι αρκετό το κοινό;

Πρέπει να υπάρξει ένας συνδυασμός. Πρωτεύουν πάντα είναι το κοινό. Όμως αυτός ο διαχωρισμός μας οδηγεί σε λάθη. Πρέπει να δίνουμε στο κοινό κάτι που θα είναι αποδεκτό με τους κανόνες της θεατρικής τέχνης και των ανθρώπων που γνωρίζουν, όμως δεν νοεΐται κι αυτό που κάποιοι σκηνοθέτες λένε «ότι δεν με ενδιαφέρει το κοινό αλλά η δουλειά μου». Αν πας να «σπεκουλάρεις» τι θα αρέσει στο κοινό, χάνεται ο εαυτός σου, αν πας ανάποδα χάνεται το κοινό. Χρειάζεται μια ισορροπία που πρέπει κανείς να τη βρει.

Η σχέση της τέχνης με τη συγκυρία, με το «τώρα» ποια είναι;

Πάντα γράφονται έργα που αφορούν τη συγκυρία. Το μεγάλο λάθος κατά τη γνώμη μου είναι όταν θέλουμε να μιλήσουμε για τη συγκυρία εκσυγχρονίζοντας παλιά έργα. Αυτό είναι μια αυθαιρεσία. Για παράδειγμα τώρα ανεβαίνουν οι Τρωάδες στην Ελλάδα. Είναι μια αναλογία Τρωάδες - μετανάστες. Ξαναγραμμένο το έργο. Κι αναρωτιέμαι γιατί να το κάνουμε αυτό και να μην γράψουμε ένα έργο γι' αυτό το θέμα; Αυτό συμβαίνει συχνά στο θέατρο στην Ελλάδα, όμως έτσι κάνουμε τη θεμελιώδη διερεύνηση της ανθρώπινης ψυχολογίας και της ανθρώπινης περιπέτειας. Θέλουμε να μιλήσουμε για γεγονότα που είναι σημαντικά στην εποχή μας και κάνουμε τον άνθρωπο μαντρώνοντάς τον μέσα στα γεγονότα. Αντίθετα πρέπει να ψάξουμε και να ερευνήσουμε τα μεγάλα διλήμματα του ανθρώπου.

«Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρήτης - με καθοριστικό τον ρόλο του Μιχάλη Αεράκη - είναι πραγματικά ένα από τα τελευταία ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. που επιβιώνουν»

Οι σημαντικές αρετές ενός σκηνοθέτη ποιες πρέπει να είναι;

Να είναι «απών». Ο σκηνοθέτης που θα μπορέσει να ανεβάσει ένα έργο όντας παντελώς «απών» έχει κάνει το μεγαλύτερο κατόρθωμα. Συνήθως οι σκηνοθέτες επειδή θέλουν να επιβεβαιώσουν τον εαυτό τους γίνονται το κέντρο της παράστασης. Όμως ο σκηνοθέτης ουσιαστικά έχει τον ρόλο του βοηθού. Επικεφαλής της δουλειάς είναι οι ηθοποιοί και η μεγάλη τέχνη του σκηνοθέτη είναι να οδηγήσει τους ηθοποιούς εκεί που θέλει, υπαρπάζοντας τη σύμφωνη γνώμη τους χωρίς να την εκβιάζει.

Έχετε εργαστεί πολλά χρόνια σε ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Ένας θεσμός που έχει δημιουργηθεί επί Μελίνας Μερκούρη αλλά τα τελευταία χρόνια βρίσκεται σε κρίση. Τι χρειάζεται να γίνει για να επιβιώσουν τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.;

Καταρχάς θέλω να επισημάνω ότι το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρήτης - με καθοριστικό τον ρόλο του Μιχάλη Αεράκη - είναι πραγματικά ένα από τα τελευταία ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. που επιβιώνουν, ενώ κάποια άλλα ανά την Ελλάδα είτε έχουν κλείσει ή δεν κάνουν δουλειές ή κάνουν μόνο ερασιτεχνικές δουλειές. Από εκεί και πέρα όταν δημιουργήθηκαν τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. το 1983, είχαν

δομές, θα μπορούσαν να συνεχίσουν να δημιουργούν. Θέμα όμως είναι η γραφειοκρατία και ο παραλογισμός των νόμων που επικρατεί στην εποχή των μνημονίων. Υπάρχει μια τρομακτική πολυνομία. Το να ελέγχει δε ο επίτροπος τα έξοδα των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. είναι ο ακραίος παραλογισμός της ανικανότητας της ελληνικής διοίκησης. Κι αυτό γιατί ο επίτροπος δεν ξέρει αν εγώ πρέπει να δώσω στον ηθοποιό 1000 ευρώ ή 1200 ευρώ. Δεν μπορεί να έχει γνώμη γι' αυτό. Τέλος, ένα τελευταίο που έκανε τώρα η κυβέρνηση λόγω αγνοίας κι όχι κακής πρόθεσης, είναι που θέλει να χωρίσει το διοικητικό έργο από το καλλιτεχνικό. Αυτό είχε γίνει ξανά στο παρελθόν και είχε αποδειχθεί μη λειτουργικό με αποτέλεσμα να αλλάξουν το 1989 τον νόμο. Τώρα πάμε να επαναλάβουμε ένα λάθος του παρελθόντος... Σε κάθε περίπτωση εναπόκειται πια στις τοπικές κοινωνίες αν μπορούν να κρατήσουν ζωντανό ένα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

Έχετε σπουδάσει οικονομικά. Τα τελευταία χρόνια ακούμε πολλούς να λένε μεταξύ σοβαρού και αστείου ότι μας κατέστρεψαν οι οικονομολόγοι. Το ερώτημα είναι, η τέχνη μπορεί να μας σώσει;

Το θέατρο δεν μπορεί να σώσει κανένα. Είναι μια τέχνη αυτογνωσίας που δεν αλλάζει τον κόσμο και την κοινωνία. Ολα αυτά είναι παλιοί οραματισμοί και χίμαιρες που πλέον έχουν ματαιωθεί κι όποιος επιμένει, ματαιοπονεί. Από εκεί και πέρα το θέατρο είναι μια υπέροχη τέχνη που ποτέ δεν είχε πανστρατιά θεατών αλλά αφορά εκείνους που τη βλέπουν. Θέλω να πω ότι η ανάπτυξη της συναισθηματικής μας νοημοσύνης έχει αναζωπυρώσει θεμελιώδεις αξίες του χριστιανισμού, όπως η αγάπη, η αλληλεγγύη κ.λπ., και κάνουμε το άλλο κομμάτι της ζωής που είναι του Ηράκλειτου και που λέει «πόλεμος πατήρ πάντων». Η ανθρωπότητα όμως πάντα έτσι πορεύτηκε: με αλληλεγγύη αλλά και με συγκρούσεις.

Πώς εξηγείται το πλήθος των θεατρικών σχολών που υπάρχουν στην Ελλάδα;

Ο λόγος είναι ότι η εκπαίδευση είναι ανεξέλεγκτη με συνέπεια να βγαίνουν 300-400 νέοι ηθοποιοί κάθε χρόνο και πάνω από 60% αυτών να φυτοζωεί. Με άλλα λόγια το θέατρο τρώει λίπος από τις αποταμιεύσεις άλλων χώρων...

Έχετε μία δημιουργική πορεία 35 χρόνων. Τι κρατάτε από όλη αυτή τη διαδρομή κοιτώντας τη από μία απόσταση;

Κρατάς καταρχάς σχέσεις. Είναι πολύ ωραίο να είναι φίλος σου ο Ενιο Μορικόνε, ο Φράνκο Τζεφιρέλι, ο σερ Πίτερ Χολ, ο Γούντι Αλεν κ.λπ. Δεύτερον, κρατάς το ταξίδι της αυτογνωσίας που σημαίνει ότι έχεις γνωρίσει τον εαυτό σου και τους άλλους πολύ καλύτερα από ό,τι πριν, μέσα από μια διαδικασία που δεν είναι τίποτα άλλο από μια κατάδυση στον άνθρωπο. Αυτό σε κάνει να βλέπεις με ένα άλλο μάτι τον κόσμο και τη ζωή και άρα σε κάνει καλύτερο άνθρωπο.

Η παράσταση

Το «Εκπαιδευοντας τη Ρίτα» του Willy Russell που παρουσιάζει το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Κρήτης κάνει πρεμιέρα την Πέμπτη 17 Νοεμβρίου στις 9 μ.μ. στο Βενιζέλειο Ωδείο Χανίων. Διασκευή - σκηνοθεσία του Γιάννη Καραχισαρίδη, σκηνικά - κοστούμια του Αντώνη Χαλκιά.

Τους ρόλους του έργου ερμηνεύουν οι ηθοποιοί: Ελία Βεργανελάκη και Χρήστος Ροδάμης.

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΣΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΑΡΙΔΑΚΗΣΜΑΝΩΛΗΣ
ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΑΚΗΣΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

ΣΤΑ ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

Επιστροφή στις κρητικές ποικιλίες

Οινοποιείο Ντουράκη.

Κοτσιφάλι, Βιδιανό, Μοσχάτο Σπίνας, Βηλάνα οι πιο γνώριμες αλλά και Τσαρδάνα, Μελισσάκι οι πιο σπάνιες τοπικές ποικιλίες που τείνουν να “εξαφανιστούν” αλλά όχι να λησμονηθούν. Σταφύλια που σε μεγάλο βαθμό γεννήθηκαν και εξελίχθηκαν στην Κρήτη και τα τελευταία χρόνια γίνεται μία προσπάθεια να καλλιεργηθούν και πάλι, να οινοποιηθούν κατάλληλα, να προσφερθούν στους πολούς, καλούς φίλους των κρητικών κρασιών στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Με αφορμή την Ευρωπαϊκή Ημέρα Οινοτουρισμού που γιορτάζεται αύριο Κυριακή οι “διαδρομές” συζητήσαν για τις ντόπιες ποικιλίες με οινοποιούς των Χανίων...

«Οι ντόπιες ποικιλίες κάνουν αργά αλλά σταθερά βήματα στην αγορά του κρασιού» μας λένε οι άνθρωποι του “Οινοποιείου Πνευματικάκη” στον Δραπανιά Κισάμου. Έχοντας μια μακρόχρονη εμπειρία στην παραγωγή και οινοποίηση κρασιού, η οικογένεια Πνευματικάκη έχει καταφέρει να παράγει πάνω από 30 ετικέτες κρασιών, οκτώ εκ των οποίων είναι αποκλειστικά με σταφύλια από τοπικές ποικιλίες. Τοπικές επίσης ποικιλίες χρησιμοποιούνται και σε συνδυασμό με άλλα ελληνικά ή μεσογειακά σταφύλια.

Όπως μας εξηγεί η κα Νίκη Χατζουλάκη, υπεύθυνη ενημέρωσης της οινοποιίας, οι τοπικές ετικέτες δεν φτάνουν ακόμα τις πωλήσεις σε “Cabernet” και “Syrah” ωστόσο το ενδιαφέρον είναι μεγάλο και παρουσιάζει αύξηση χρόνο με τον χρόνο. «Καταρχήν οι ξένοι, ειδικά όσοι έρχονται στην περιοχή μας για χρόνια, εντυπωσιάζονται από την εξέλιξη της οινοποιίας και τα κρασιά που πλέον παράγονται. Ως Οινοποιία δίνουμε έμφαση στις τοπικές ποικιλίες! Για χρόνια, πολλές από αυτές ήταν ξεχασμένες, όμως ο κόσμος σιγά-σιγά είτε επιστρέφει σε αυτές -οι παλιότεροι- είτε αναζητεί νέες γεύσεις όπως οι νεότεροι. Το βλέπουμε και από τους ξένους επισκέπτες που καθημερινά έρχονται στο Οινοποιείο μας. Ενδιαφέρονται για τα τοπικά κρασιά, τις γηγενείς ποικιλίες» σημειώνει. Ακόμα και ο Μαρουβάς που παράγει η οινοποιία έχει αρκετούς φίλους, παρότι είναι ένα “δύσκολο” κρασί ειδικά για τους ξένους.

Ρωτάμε για το αν είναι εύκολο να βρουν σταφύλια από τοπικές ποικιλίες, αφού για χρόνια οι αμπελουργοί είχαν εστιάσει την καλλιέργεια πολύ συγκεκριμένων ειδών αλλά παράλληλα έφεραν και πολλές από το εξωτερικό π.χ. γαλλικές. Όπως μας εξηγούν σε κάποιες από αυτές η παραγωγή είναι μεγάλη (Κοτσιφάλι, Ρωμείο, Λιάτικο, Βηλάνα) σε κάποιες άλλες όμως όχι, όπως το Μοσχάτο Σπίνας, το Βιδιανό γι’ αυτό και η εύρεσή τους είναι δύσκολη κ.λπ.

Στόχος της οικογένειας Πνευματικάκη είναι να φυτέψει παλιές ποικιλίες στον αμπελώνα που ετοιμάζει και να επεκτείνει τη γκάμα των προϊόντων της. Οι άνθρωποι της οινοποιίας δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην παραγωγή από την καλλιέργεια (υγιές αμπέλι, προσεγμένη φροντίδα, κλάδεμα, πότισμα, λίπανση, τρύγος την κατάλληλη εποχή κ.ά.) μέχρι και την οινοποίηση, που έχει κάνει άλματα τα τελευταία χρόνια.

Στις βασικές επιδιώξεις τους είναι και η αναζήτηση και παραγωγή κρασιών από σταφύλια ποικιλιών που σπανίζουν όπως π.χ. η Τσαρδάνα, μία ποικιλία συγγενής του Ρωμείου, το Μελισσάκι που έχει βρεθεί στο Ρέθυμνο και είναι λευκή πολύ αρωματική με υψηλή οξύτητα, ο Δερματάς, το Μπεγλένι που μοιάζει με το γαλλικό Sauvignon, το Πλυτό κ.ά.

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΚΗ

**«Έμφαση στην
εντοπιότητα»**

Ορισμένες από τις ετικέτες κρασιών με βάση τις γηγενείς ποικιλίες κρασιών στην Οινοποιία Πνευματικάκη.

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΝΤΟΥΡΑΚΗ: Η κρητική γη στο ποτήρι μας

Μία ευρεία γκάμα κρασιών από τοπικές ποικιλίες παράγει το Οινοποιείο Ντουράκη στον Αλίκαμπο Αποκορώνου. Όπως λένε στις "διαδρομές", τα αδέρφια Αντώνης και Εύη Ντουράκη, το οινοποιείο Ντουράκη στηρίζει τις τοπικές ποικιλίες και παράγει κρασιά από Βιλάνα, Βιδιανό, Ρωμέικο, Κοτσιφάλι, Μαντιλάρι και Μαλβαζία. Μάλιστα, επισημαίνουν ότι στα σκαριά είναι η φύτευση ενός αμπελώνα με μία τοπική ποικιλία σχεδόν εξαφανισμένη. «Ελπίζουμε το αποτέλεσμα να μας δικαιώσει» αναφέρουν χαρακτηριστικά. Ρωτάμε εάν υπάρχουν προοπτικές από την οινοποίηση των τοπικών ποικιλιών και με βεβαιότητα μας απαντούν: «Σίγουρα! Οι ποικιλίες αυτές είναι χρόνια στο νησί και έχουν προσαρμοστεί άψογα στο περιβάλλον, με τον ήλιο μας, τη ζέση, τον δροσερό χειμώνα, τις βροχοπτώσεις αλλά και με το έδαφος. Μέσω των ποικιλιών αυτών εκφράζεται η κρητική γη στο ποτήρι μας. Παίρνοντας αυτές τις ποικιλίες και δημιουργώντας κρασιά με τη βοήθεια νέων τεχνολογιών, τα καταστή ικανά να ανταγωνίζονται άμεσα τον παγκόσμιο αμπελώνα. Και αυτό ήδη το αναγνωρίζουν μεγάλα ονόματα οινοκόων και εμπόρων στο εξωτερικό. Πλέον το ενδιαφέρον των αγορών του εξωτερικού βρίσκεται κυρίως στις γηγενείς ποικιλίες».

Όσον αφορά την οικό τουρισμό και την επισκεψιμότητα στο οινοποιείο Ντουράκη, ο Αντώνης και η Εύη Ντουράκη επισημαίνουν τα εξής: «κάθε χρόνο υπάρχει μία αύξηση των επισκεπτών στο οινοποιείο μας αλλά και στα οινοποιεία του Ν. Χανίων και

Η οικογένεια Ντουράκη.

ολόκληρης της Κρήτης. Οι επισκέπτες έρχονται στο οινοποιείο μας από όλο τον κόσμο! Είναι διαφόρων ηλικιών και έχουν διάφορες οινικές γνώσεις. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τα ερωτήματα

Το Οινοποιείο Ντουράκη στηρίζει τις τοπικές ποικιλίες και παράγει κρασιά από Βηλάννα, Βιδιανό, Ρωμέικο, Κοτσιφάλι, Μαντιλάρι και Μαλβαζία. Μάλιστα στα σκαριά είναι η φύτευση ενός αμπελώνα με μία τοπική ποικιλία σχεδόν εξαφανισμένη.

να είναι πολλά και διαφορετικά. Από τα πιο απλά όπως πώς είναι το αμπέλι και πότε γίνεται ο τρύγος μέχρι και λεπτομερείς πληροφορίες για τον χρόνο παλαίωσης του κρασιού και τη σύσταση του εδάφους του αμπελιού. Όπως και να έχει, όλοι οι επισκέπτες θέλουν να ζήσουν μία ωραία εμπειρία στο οινοποιείο μας, να μάθουν πράγματα και να είναι αυτοί ένας νέος "Κολόμβος" που ανακάλυψαν ένα νέο κρασί ή ένα νέο οινοποιείο και έτσι να μπορούν να το μεταφέρουν σαν γνώση/πρόταση στους γνωστούς τους πίσω στην πατρίδα τους», μας λένε ενώ δηλώνουν αρκετά αισιόδοξοι «ότι τα επόμενα χρόνια η Κρήτη θα γίνει πιο αναγνωρίσιμη σαν μία περιοχή με πλούσια αμπελοοινική παράδοση και ιστορία, με αποτέλεσμα ο επισκέπτης του νησιού να βάζει προτεραιότητα στο πρόγραμμά του να επισκεπτεται τα τοπικά οινοποιεία ή και να επισκεπτεται την ίδια την Κρήτη για αυτόν ακριβώς το λόγο» σημειώνουν. Το Οινοποιείο Ντουράκη θα είναι ανοικτό αύριο Κυριακή στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ημέρας Οινοτουρισμού.

ΟΙΝΟΠΟΙΙΑ "ΑΝΩΣΚΕΛΗ Α.Ε." «Τα κρητικά κρασιά μας κάνουν περήφανους»

Η οινοποιία "Ανώσκελη" βρίσκεται στο ομώνυμο γραφικό χωριουδάκι του Δήμου Πλατανιά. Η οινοποιητική της δράση ξεκίνησε το 2004 και ήρθε να προστεθεί στη λειτουργία του ελαιουργείου της ίδιας επιχείρησης που μετρούσε ήδη αρκετά χρόνια δραστηριότητας.

Τα αμπέλια καλλιεργήθηκαν εξ αρχής πολύ κοντά στο οινοποιείο και πλέον η "Ανώσκελη" παράγει 6 διαφορετικές ετικέτες, λευκού, ροζέ και ερυθρού, οίνου. Τρεις με την επωνυμία "Ανω Πλαγιά" και τρεις που ονομάζονται "Ανωφέρεα". Οι ποικιλίες που καλλιεργούνται είναι Cabernet, Sauvignon, Syrah, Grenache, Ασύρτικο, Βιδιανό και Βηλάννα.

Πώς όμως προέκυψε η αξιοποίηση τοπικών ποικιλιών; «Ξεκινήσαμε να φυτεύουμε αμπέλια το 2004-2005 σε μία περίοδο που τα πράγματα ήταν διαφορετικά για το δίκτυο οινοποιών και την εμπορική αγορά. Αν έλεγεσ τότε για ελληνικές ποικιλίες θα σε κορόιδευαν. Ετσι αρχικά βάλαμε γαλλικές ποικιλίες και μόλις το 2008-2009 βάλαμε τις κρητικές ποικιλίες Βιδιανό και Βηλάννα και την ελληνική Ασύρτικο», εξηγεί ο Γεράσιμος Μπουλταδάκης από το Τμήμα Οινοποίησης.

Η δοκιμή κρίθηκε απόλυτα επιτυχημένη καθώς με τα χρόνια οι ξένοι επισκέπτες αναζητούν όλο και περισσότερο τοπικά προϊόντα, ενώ το ευρύτερο αγοραστικό κοινό δείχνει πιο δεκτικό στο να δοκιμάσει νέες γεύσεις.

Στο πλαίσιο αυτό -σημειώνει ο κ. Μπουλταδάκης- η "Ανώσκελη" σχεδιάζει να οινοποιήσει κι άλλες ντόπιες ποικιλίες όπως το Ρωμέικο του οποίου οινοποιεί πειραματικά τα τελευταία χρόνια και βρίσκεται σε εξέλιξη μία διαδικασία παλαίωσης.

Σε κάθε περίπτωση, οι άνθρωποι της "Ανώσκελης" επενδύουν στην ποιότητα και όχι στην ποσότητα που είναι αδύνατον να ανταγωνιστούν τους ξένους οινοπαραγωγούς.

«Αυτός είναι κι ο λόγος που έχουμε πάρει την απόφαση να οινοποιούμε μόνο από δικές μας καλλιέργειες ώστε να ελέγχουμε απόλυτα την ποιότητα του τελικού προϊόντος. Αυτό βέβαια έχει το μειονέκτημα ότι δεν μπορούμε να έχουμε "μαγικά" μεγάλες

«Οι ξένοι επισκέπτες αναζητούν όλο και περισσότερο τοπικά προϊόντα, ενώ το ευρύτερο αγοραστικό κοινό δείχνει πιο δεκτικό στο να δοκιμάσει νέες γεύσεις», τονίζει ο Γεράσιμος Μπουλταδάκης από το Τμήμα Οινοποίησης της "Ανώσκελης".

ποσότητες. Ετσι αυτή τη στιγμή καλύπτουμε την αγορά των Χανίων και της Ελλάδας χωρίς βέβαια να αποκλείουμε ξένες αγορές», τονίζει ο υπεύθυνος του Εμπορικού Τμήματος της "Ανώσκελης" Γιώργος Ροδουσάκης.

Την ώρα που μιλάμε μαζί του, ένα γκρουπ ξένων επισκεπτών από τις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Αυστραλία που μόλις είχαν έρθει στα Χανιά με κρουαζιερόπλοιο έχουν καθίσει στον ειδικά διαμορφωμένο χώρο της επιχείρησης και δοκιμάζουν κρασί, ελαιόλαδο και τσικουδιά.

Τα σχόλια τους εγκωμιαστικά για το κρητικό κρασί που δοκιμάζουν για πρώτη φορά όπως μας εξομολογούνται.

Ο κ. Ροδουσάκης εξηγεί πως εδώ και 3 χρόνια το οινοποιείο είναι επισκέψιμο: «Ο οινοτουρισμός είναι ένα δυναμικό πεδίο και σε αυτό έχει συμβάλει πάρα πολύ η συνεργασία μεταξύ των οινοποιείων και τον φορέα προβολής "Wines of Crete". Όλα τα οινοποιεία θα πρέπει να επενδύσουν σε αυτόν τον τομέα γιατί μέσω του οινοτουρισμού, που συνδέεται άμεσα με τον λεγόμενο ποιοτικό τουρισμό, δεν προβάλλονται μόνο τα προϊόντα μας αλλά και ο πολιτισμός της Κρήτης με πολλαπλά οφέλη για την τοπική κοινωνία και οικονομία».

Τι λένε όμως οι ξένοι επισκέπτες που δοκιμάζουν το ντόπιο κρασί; «Τα σχόλια που ακούμε μας κάνουν περήφανους, είναι πολύ θετικά και αφορούν τόσο τη διαδικασία της ξενάγησης όσο και της ποιότητας των προϊόντων. Βέβαια τα κρητικά κρασιά δεν είναι ακόμα τόσο γνωστά στο εξωτερικό, αλλά δεν θα μπορούσαν και να είναι μιας και σε άλλες χώρες υπάρχουν οινοποιεία που μετράνε δύο και τρεις αιώνες ζωής. Ωστόσο, πρόκειται για ανερχόμενα κρασιά με πολλές προοπτικές αν αξιοποιήσουμε σωστά και το μεγάλο τουριστικό ρεύμα που έρχεται στην Κρήτη τα τελευταία χρόνια».

ΟΙΝΟΠΟΙΙΑ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ:

Επιμένουμε στη μοναδικότητά τους!

Η Οινοποιία Μανουσάκη στον Βατόλακκο Χανίων τα τελευταία χρόνια οινοποιεί και πειραματίζεται με τοπικές ποικιλίες, επιστημονικά στις "διαδρομές" η Αλεξάνδρα Μανουσάκη. Ως παράδειγμα μας αναφέρει χαρακτηριστικά ότι τα Ρωμέικο, Βιδιανό, Μοσχάτο Σπίνας και Ασύρτικο δίνουν κρασιά που βρίσκονται στο εμπόριο. Μάλιστα, όπως μας εξηγεί ότι πολλές από τις τοπικές ποικιλίες έχουν κατά καιρούς δώσει πολύ αξιολογικά αποτελέσματα στην οινοποίησή τους. «Παρά το γεγονός ότι χρειάζεται πολύς πειραματισμός και καινοτόμες ιδέες για να αναδειχθεί η μοναδικότητα των ποικιλιών αυτών, είναι σίγουρο ότι τα επόμενα χρόνια τα αποτελέσματα θα είναι όλο και πιο ενθαρρυντικά» τονίζει.

Σχετικά με τον οινικό τουρισμό και την επισκεψιμότητα στην Οινοποιία Μανουσάκη η κα Μανουσάκη αναφέρει ότι «το ενδιαφέρον των ξένων επισκεπτών για την ενδοχώρα, την τοπική παραγωγή και συνεπώς το κρασί, είναι συνεχώς αυξανόμενα. Οι επισκέπτες του Νομού επιδιώκουν όλο και περισσότερο να γνω-

Η Αλεξάνδρα Μανουσάκη με τον σύζυγό της Afshin Molavi.

Η Οινοποιία Μανουσάκη στον Βατόλακκο Χανίων τα τελευταία χρόνια οινοποιεί και πειραματίζεται με τοπικές ποικιλίες. Τα Ρωμέικο, Βιδιανό, Μοσχάτο Σπίνας και Ασύρτικο δίνουν κρασιά που βρίσκονται στο εμπόριο.

ρίσουν τον τόπο και τρόπο παραγωγής του χανιώτικου κρασιού.

Ο οινικός τουρισμός είναι προέκταση του γαστρονομικού τουρισμού, συνεπώς και οι ερωτήσεις τους συνήθως στοχεύουν στο να βρουν ποιοτικά παραδοσιακά προϊόντα. Το ενδιαφέρον βρίσκεται στα ποιοτικά προϊόντα, ασχέτως κόστους». Η Οινοποιία Μανουσάκη θα είναι ανοικτή αύριο Κυριακή στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ημέρας Οινοτουρισμού.

«Το "Κτήμα Λουπάκης" ξεκίνησε επίσημα τη λειτουργία του το 2004, παρότι υπήρχε πολύχρονη εμπειρία καλλιέργειας και εμπορίας κρασιού στην οικογένειά μας. Παράγουμε κρητικές ποικιλίες όπως τη Βηλάνα στο λευκό, αλλά και γαλλικές, ενώ εκτός

από τους δικούς μας αμπελώνες στρεμμάτων, συνεργαζόμαστε με ντόπιους αμπελοουργούς», ανέφερε στις "διαδρομές" ο Μιλτιάδης Λουπάκης που μαζί με την αδελφή του Ασπασία έχουν αναλάβει τα νήια του οινοποιείου της οικογένειας.

«Από τις γηγενείς ποικιλίες ξεχωριστή θέση στις προτιμήσεις στο τραπέζι των καταναλωτών είχαν ανέκαθεν το Μαντηλάρι, το Κοτσιφάλι, το Ρωμέικο αλλά και η Βηλάνα. Ειδικά στο οινοποιείο μας η Βηλάνα κατέχει σημαντική θέση, αν και τα τελευταία χρόνια αρκετοί την είχαν βάλει μερικώς στο περιθώριο. Εμείς όμως στηρίζουμε και εξελίσσουμε χρόνο με τον χρόνο αυτήν την ποικιλία γιατί θεωρούμε ότι είναι ένα πολύ αξιολογικό κρασί, που όμως για να έχει άριστη ποιότητα απαιτείται προσεκτική εφαρμογή των αμπελοκομικών επεμβάσεων. Ας μην ξεχνάμε και για όσους δεν γνωρίζουν, ότι στην Κρήτη μπορεί να κυριαρχούν τα κόκκινα σταφύλια, αλλά η Βηλάνα ήταν και είναι, θεωρώ, η αδιαφιλονίκητη βασίλισσα των λευκών ποικιλιών αμπέλου του νησιού, ενώ συγκαταλέγεται στις πιο παλιές ποικιλίες που είχαν φυτευθεί στο νησί, μιλάμε για 800 χρόνια πίσω, από την εποχή της Ενεκοκρατίας».

ΚΤΗΜΑ ΛΟΥΠΑΚΗΣ

Υψηλή ποιότητα με γνώση και μεράκι

«Τα οινοποιεία στον νομό μας, αλλά και στο νησί γενικότερα, οφείλουν την επιτυχία τους στον υγιή ανταγωνισμό που υπάρχει μεταξύ τους, στην υψηλή ποιότητα προϊόντων που προσφέρουν στον καταναλωτή, αλλά κυρίως και

στο γεγονός ότι στη παραγωγή έχουν εισέλθει νέοι άνθρωποι με γνώσεις μεράκι και αγάπη για το κρασί. Αυτό θεωρώ ότι είναι το πιο σημαντικό απ' όλα στην επιτυχημένη και ανοδική μέχρι στιγμής πορεία των τοπικών κρασιών μας στη ντόπια αλλά και διεθνή αγορά».

Αναφορικά με τον οινικό τουρισμό ο κ. Λουπάκης σημείωσε ότι: «ο οινικός τουρισμός, είναι ένα πολύ μεγάλο κεφάλαιο που χρειάζεται να επενδύσουμε σ' αυτόν. Αυτό το βλέπουμε από το ενδιαφέρον που υπάρχει, αφού αρκετοί ξένοι που έρχονται για διακοπές επισκέπτονται τα οινοποιεία μας. Ο επισκέπτης λοιπόν θα γνωρίσει τα κρασιά μας, θα τα προτείνει κατά την επιστροφή του στον τόπο του, ενώ την επόμενη χρονιά θα έχουμε αύξηση της επισκεψιμότητας από νέους τουρίστες. Αυτό εκτός από ότι ο ξένος γνωρίζει τα κρασιά μας, αποτελεί και μια οικονομική ανάσα για τα οινοποιεία σε μια δύσκολη και ανταγωνιστική αγορά σε διεθνές επίπεδο. Το Οινοποιείο μας, από τις 14 μέχρι τις 17 Σεπτεμβρίου του 2107 θα φιλοξενήσει εκατό περίπου άτομα από τη Γαλλία, τα οποία θα παραστούν σε γαμήλια τελετή και όπως μας έχει ήδη δηλώσει το ζευγάρι που θα παντρευτεί, στο τραπέζι θέλουν μόνο τοπικά κρασιά».

Η οικογένεια Καραβιτάκη για πολλές γενιές ασχολούνταν με την παραγωγή κρασιού. Από το 1998 οι οικογενειακοί αμπελώνες αναμορφώθηκαν, φυτεύτηκαν νέες ποικιλίες και παράλληλα χτίστηκε ένα σύγχρονο οινοποιείο, μια κάθετη μονάδα οινοποίησης, παλαίωσης, και εμφιάλωσης κρασιών.

Όπως λέει στις "διαδρομές" ο κ. Νίκος Καραβιτάκης «η Κρήτη έχει 11 τοπικές ποικιλίες, κάποιες από αυτές τις συναντάμε στη Δυτική και άλλες στην Ανατολική Κρήτη. Στα Χανιά όμως καλλιεργούνται όλες οι τοπικές ποικιλίες, ενώ από τις 11 συνολικά οι επτά είναι λευκές και οι τέσσερις είναι ερυθρές. Στα Χανιά η κύρια ποικιλία και αυτό που προσπαθούμε να σώσουμε είναι το Ρωμέικο. Όμως το Ρωμέικο ή το Λιάτικο το οποίο παράγεται κυρίως από τη μεριά του Ηρακλείου, είναι ποικιλίες ιδιαίτερες, διότι δεν διαθέτουν τεράστιο δυναμικό παλαίωσης, είναι ευαίσθητες στην οξείδωση. Οι υπόλοιπες λευκές ποικιλίες μπορούμε να πούμε ότι, κυριότερη αυτή την στιγμή είναι η Βηλάνα, η οποία καλύπτει ένα μεγάλο μέρος των αμπελώνων, αλλά σίγουρα τα τελευταία χρόνια έχει επισκιαστεί από το Βιδιανό, ένα εξαιρετικό κρασί. Το Βιδιανό είναι το "αστέρι" των κρασιών στο νησί μας, ενώ τα τελευταία χρόνια έχει κινήσει το ενδιαφέρον πολύ γνωστών και μεγάλων οινοποιείων στη υπόλοιπη Ελλάδα».

Εξάλλου για τις νέες ανερχόμενες ποικιλίες κρασιών ο κ. Καραβιτάκης σημειώνει: «Μία ακόμα ποικιλία ανερχόμενου κρασιού τόσο στη Κρήτη όσο και στην υπόλοιπη Ελλάδα, είναι το Μοσχάτο Σπίνας. Είναι ένα κρασί κλώνος μοσχάτου, που ξεκίνησε από το χωριό Σπίνα, ενώ

"ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΚΑΡΑΒΙΤΑΚΗ"

Ρωμέικο και Βιδιανό τα "αστέρια" της κρητικής γης

«Τώρα καλύπτει πολύ μεγάλη έκταση στη περιοχή της Μάζας, ενώ ήδη έχει φυτευθεί η ποικιλία αυτή σε αρκετούς αμπελώνες σ' όλη την Κρήτη. Το Μοσχάτο είναι μια ποικιλία η οποία έχει αρωματικό τέτοιο, ούτως ώστε να το καθιστά ένα εύκολο κρασί στο να το κατανοήσει ο περισσότερος κόσμος. Πέρα από αυτές τις ποικιλίες αρκετά ιδιαίτερες και σπάνιες στο νησί μας, είναι ακόμα το Δαφνί και το Πλυτό. Το Δαφνί ονομάζεται έτσι γιατί με μια καλή οινοποίηση, μας δίνει αρώματα δάφνης, ενώ αντιθέτως το Πλυτό είναι ένα κρασί, το οποίο δεν είναι αρκετά πλούσιο σε αρώματα, όμως ένα αρκετά παλαιωμένο Πλυτό θα μπορέσει να μας δώσει αξιολογικά κρασιά».

Όσον αφορά τον οινοτουρι-

σμός ο ίδιος μας λέει ότι «ο οινοτουρισμός απευθύνεται κατ' αρχάς σε οινόφιλους, με υψηλά εισοδήματα, ενώ στην Ελλάδα δεν υπάρχει αμφιβολία ότι βρίσκεται ακόμα σε πρώιμο στάδιο. Συνήθως ο κόσμος αυτός δεν επισκέπτεται τις οινοπαραγωγικές περιοχές, την περίοδο του μαζικού τουρισμού, πράγμα που εμείς εδώ στην Κρήτη επιδιώκουμε, ώστε να μπορέσουμε να επεκτείνουμε την τουριστική περίοδο. Αυτή την στιγμή το δίκτυο Οινοποιών Κρήτης που αριθμεί ως μέλη 30 οινοποιεία, τα περισσότερα δραστηριοποιούνται είτε περισσότερο, είτε λιγότερο οργανωμένες μορφές οινοτουρισμού. Ετσι η αύξηση της τουριστικής διάρκειας μέσω οινοτουρισμού αποτελεί μια εναλλακτική μορφή τουρισμού».

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com · no14me.blogspot.gr/

Λίγη ζωή

» Hanya Yanagihara (μτφρ. Μαρία Ξυλούρη, εκδόσεις Μεταίχμιο)

Το ενδέκατο διαμέρισμα είχε μόνο μια ντουλάπα, αλλά η συρόμενη τζαμόπορτα έβγαζε σ' ένα μπαλκονάκι, απ' όπου διέκρινε έναν άντρα να κάθεται απέναντι, έξω, φορώντας μπλουζάκι μόνο και σορτς, αν και Οκτώβριος, και να καπνίζει. Ο Γουίλεμ σήκωσε το χέρι να τον χαιρετήσει, μα ο άντρας δεν ανταπέδωσε.

Στην κρεβατοκάμαρα, ο Τζουντ ανοιγόκλεινε την πόρτα της ντουλάπας, σαν ακορντεόν, όταν μπήκε ο Γουίλεμ. «Έχει μόνο μια ντουλάπα» είπε.

«Εντάξει» είπε ο Γουίλεμ. «Δεν έχω και τίποτα να βάλω μέσα, ούτως ή άλλως».

αποφασίζοντας να διηγηθεί μια τεράστια και πολυδιάστατη ιστορία, με πλήθος διαφορετικών γωνιών λήψης και προοπτικών, και το επιτυγχάνει με χάρη και άνεση, χωρίς να αφήνει τίποτα στην τύχη, με κάθε μικρή λεπτομέρεια τοποθετημένη σε καίριο σημείο, με ξεκάθαρη γνώση της κατεύθυνσης και της τελικής έκβασης της ιστορίας. Αυτές είναι οι δύο βασικές αρετές της Γιαναγκικάρα, όπως τουλάχιστον αναδεικνύονται στο συγκεκριμένο μυθιστόρημα.

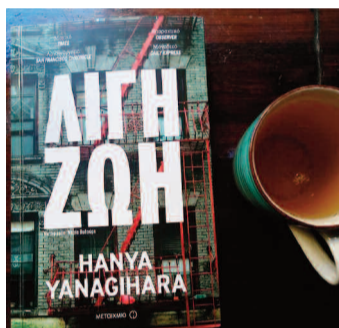
Και αφού έχει την απαραίτητη τεχνική επάρκεια ως βάση, τότε μπορεί να απλώσει την ιστορία της όπως η ίδια το επιθυμεί, να τη διανθίσει με τις απαραίτητες πινελιές, να σκαρφιστεί ευρήματα και να βρει τα κενά εκείνα, ώστε να προσθέσει παρεκβάσεις και παράλληλες ιστορίες, να επινοήσει τίτλους εκθέσεων ζωγραφικής και ταινιών, να φέρει, εν ολίγοις, τον κόσμο στα μέτρα της. Και η Γιαναγκικάρα είχε μια δυνατή ιστορία να διηγηθεί, όχι πρωτότυπη, αλλά δυνατή, πράγμα πολύ πιο σημαντικό.

Είναι ενδιαφέρον, ανάμεσα σε άλλα, το πώς μια γυναίκα καταφέρνει να γράψει ένα αντρικό μυθιστόρημα, στο οποίο οι γυναίκες σχεδόν δεν συμμετέχουν, για την ακρίβεια πρόκειται για μια γυναίκα που καταφέρει να γράψει ένα αντρικό συναισθηματικό μυθιστόρημα.

Παρά το δόλου ευκαταφρόνητο μέγεθός του, το μυθιστόρημα δεν κάνει κοιλιά και δεν έχει σημεία άνισα. Μου άρεσε ο τρόπος της να προχωράει χρονικά την ιστορία, χωρίς να επαναλαμβάνει διαρκώς κλισέ εκφράσεις όπως: x χρόνια/μήνες/βδομάδες μετά, το καλοκαίρι/χειμώνα της τάδε χρονιάς κ.λπ. κ.λπ. τρόπος που στηρίζεται στις λεπτομέρειες της ιστορίας, διάσπαρτες στο κείμενο, που ανά πάσα στιγμή λειτουργούν ως ωρολογιακοί μηχανισμοί. Χαρακτηριστικό που σε συνδυασμό με την άσπογη εκτέλεση του φλας μπακ έχει ως αποτέλεσμα ένα σφιχτοδεμένο αποτέλεσμα.

Η Γιαναγκικάρα επιτυγχάνει τη συναισθηματική εμπλοκή του αναγνώστη στην ιστορία, χωρίς να την εκβιάζει, σπληνίζομενη κυρίως στη ρεαλιστική διάσταση της ιστορίας, διαχειριζόμενη το δύσκολο ζήτημα της μοναξιάς και της απώλειας, αφήνοντας όμως τον απαραίτητο χώρο για τα μικρότερα ή μεγαλύτερα θαύματα που συμβαίνουν γύρω μας, σε μια συνεχή εναλλαγή συναισθημάτων, προτρέποντάς μας, θαρρείς, ν' απαντήσουμε στο ερώτημα: κοιτάζοντας πίσω, θα έλεγες πως άξιζε;

Ένα μυθιστόρημα που το ευχαριστήθηκα, αν και πρέπει να παραδεχτώ πως ένιωσα να με στριμώννει ψυχολογικά, όμως έτσι πρέπει να είναι η λογοτεχνία, και το "Λίγη ζωή" είναι λογοτεχνία.

Ο Γουίλεμ και ο Τζουντ ψάχνουν ένα διαμέρισμα στη Νέα Υόρκη, σε τιμή που να μπορούν να αντέξουν, σε περιοχή που να θέλουν να ζήσουν. Είναι οι λιγότερο προνομιούχοι από τους τέσσερις φίλους, τους τέσσερις ήρωες του μυθιστορήματος. Ο Τζουντ, ο Γουίλεμ, ο Τζέι Μπι και ο Μάλκολμ υπήρξαν συγκατάκοι στα χρόνια του κολεγίου, αλλά το δέσιμο που δημιουργήθηκε μεταξύ τους ήταν πολύ ισχυρότερο από τον απλό διαχωρισμό εξόδων και κατανομής της καθαριότητας. Σταδιακά έφτασαν όλοι στη Νέα Υόρκη, ο καθένας για να κυνηγήσει τις δικές του φιλοδοξίες, τα δικά του όνειρα και απωθημένα. Παρά την απαραίτητη προσαρμογή σε συνθήκες πραγματικής ζωής, η τετράδα διατήρησε τη συνοχή της στο πέρασμα των χρόνων. Ο Γουίλεμ και ο Τζουντ θα νοικιάσουν τελικά το διαμέρισμα της οδού Λίσιπεναντ.

Σε αυτό το σημείο πιάνει το νήμα της ιστορίας η Αμερικανική -με καταγωγή από τη Χαβάη- Χάνια Γιαναγκικάρα για να το ξετυλίξει μέχρι τέλους. Χωρισμένο σε μεγάλα κεφάλαια, το μυθιστόρημα ακολουθεί την ιστορία των τεσσάρων πρώτων -παρέ με ένα σύνολο δευτερευόντων χαρακτήρων- δίνοντας από την αρχή την αίσθηση της ανασκόπησης, ο αφηγητής μοιάζει να στέκεται στο τέλος και να καταγράφει όσα συνέβησαν σε καιρούς περασμένους.

Πριν και πρώτα απ' όλα, πρέπει να αναφερθεί η αριτιότητα των χαρακτήρων της Γιαναγκικάρα, χωρίς την οποία δεν θα μπορούσε να υπάρξει το μυθιστόρημα. Οι ήρωες, πρωτεύοντες και δευτερεύοντες, είναι αληθινοί και πραγματικοί μέχρι την ελάχιστη λεπτομέρεια, και πάνω σε αυτούς στηρίζεται το οικοδόμημα. Ακολούθως, η ικανότητα της συγγραφέως στη σύνθεση και τη διαχείριση του υλικού της τη βοηθάει να περάσει με ευκολία τον υψηλό πήχη, που η ίδια έχει θέσει

ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν. ΧΑΝΙΩΝ

Αποτελέσματα λογοτεχνικού διαγωνισμού

Τα αποτελέσματα του 33ου παγκρήτιου λογοτεχνικού διαγωνισμού έκανε γνωστά με ανακοίνωσή του ο Σύνδεσμος φιλολόγων Νομού Χανίων. Η εκδήλωση βράβευσης διοργανώνεται από την Περιφερειακή Ενότητα Χανίων και τον Σύνδεσμο Φιλολόγων Ν. Χανίων και θα πραγματοποιηθεί στην αίθουσα του 1ου ορόφου του Πνευματικού Κέντρου Χανίων την Τρίτη, 17 Νοεμβρίου, ώρα 5.30 μ.μ.

Τα αποτελέσματα του 33ου Παγκρήτιου Λογοτεχνικού Διαγωνισμού είναι:

Μαθητές Γυμνασίου:
1ο βραβείο: Στριλάκου Ευφροσύνη (2ο Γυμνάσιο Ελευθερίου Βενιζέλου)
2ο βραβείο: Μάγδα Αδαμίδη (Γυ-

μνάσιο Πλατανιά)
3ο βραβείο: Τάνια Ωρολογιά (5ο Γυμνάσιο Χανίων)
Μαθητές Λυκείου:
1ο βραβείο: Αθανασάκης Ζαχαρίας (3ο ΓΕΛ Ηρακλείου)
2ο βραβείο: Παλιεράκη Αναστασία (ΓΕΛ Ελ. Βενιζέλου)
Έπαινος: Στυλιανάκη Βασιλική (3ο ΓΕΛ Χανίων)
Ενήλικοι - μη μαθητές:
1ο βραβείο: Παύλος Πολυχρονάκης
2ο βραβείο: Κωνσταντίνος Μανωλιτζάς
3ο βραβείο: Κλειδή Γεωργία
Τα μέλη των κριτικών επιτροπών ήταν:
Μαθητές Γυμνασίου: Ελένη Καρ-

τωνάκη, φιλόλογος, Ρούλα Κονσολάκη, καθηγήτρια Αγγλικής Φιλολογίας, μεταφράστρια, μεταπτυχιακό στις Πολιτικές Επιστήμες
Ελπίδα Χελιουδάκη, φιλόλογος, μεταπτυχιακό Νεοελληνικής Λογοτεχνίας
Μαθητές Λυκείου: Σμαράγδη Γαλημιτάκη, φιλόλογος, μεταπτυχιακό Κλασικής Φιλολογίας, Πόπη Γουρνεζάκη, φιλόλογος, Κάτια Μαζοκοπάκη, φιλόλογος, μουσικός, δρ. του τμήματος Φ.Κ.Σ. Παν. Κρήτης
Ενήλικοι - μη μαθητές: Ιωάννης Δημητρακάκης, επίκουρος καθηγητής Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Παν. Κρήτης, Δημήτρης Βλαχοδήμος, δρ. Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Ελένη Μαρινάκη, ποιήτρια

Βιβλία

Δεν γίνονται αυτά εδώ

Σίνκλερ Λιούις

Μετάφραση: Νίκος Α. Μάντης
Εκδόσεις Καστανιώτη

Το μυθιστόρημα "Δεν γίνονται αυτά εδώ" του Σίνκλερ Λιούις είναι μια λογοτεχνική προειδοποίηση για την εύθραυστη φύση της δημοκρατίας. Ο Αμερικανός συγγραφέας, ο πρώτος που

τιμήθηκε με το Βραβείο Νόμπελ, περιγράφει πώς ο ολοκληρωτισμός θα μπορούσε να κυριαρχήσει στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι βασικοί πρωταγωνιστές είναι ένας μαχη-

τικός δημοσιογράφος, ο Ντορέμους Τζέσαπ, και ο γερουσιαστής Μπαζ Γουίντριπ, ένας δημαγωγός που καταφέρνει να εγκαθιδρύσει στη γη της ελευθερίας ένα φασιστικό καθεστώς, ένα σύστημα εξουσίας που βασίζεται στη βία και την τρομοκρατία. Το βιβλίο είναι μια έξοχη πολιτική σάτιρα που μετεξελιίσεται σε μια εκτεταμένη δυστοπία: ένας εκλεγμένος πρόεδρος μετατρέπεται σε δικτάτορα για να σώσει το έθνος από την απάτη της κοινωνικής πρόνοιας, την εγκληματικότητα, το σεξ και τον φιλελεύθερο Τύπο. Το μυθιστόρημα γράφτηκε στη διάρκεια του Μεσοπολέμου, την περίοδο που οι ΗΠΑ βυθίζονταν στην οικονομική ανασφάλεια και στην Ευρώπη αναδυόταν το ναζιστικό σκότος. Έχοντας χαρακτηριστεί «ένα μήνυμα προς τους σκεπτόμενους Αμερικανούς», όταν εκδόθηκε το 1935, το "Δεν γίνονται αυτά εδώ" παραμένει ένα έργο ανατριχιαστικά επίκαιρο.

Βραδιές μπαλέτου

Αλέξης Πανσέλντος

Εκδόσεις Μεταίχμιο

Δύο άσπμοι χορευτές του μπαλέτου, βρίσκονται ξαφνικά μπλεγμένοι στα δίχτυα μιας πλεκτάνης που σκοπεύει να αναδείξει την Κάτια από το κορ-ντε-μπαλέ σε

σολίστα. Η πλεκτάνη αποτυχαίνοντας ξετυλίγει ένα κουβάρι από αλυσιδωτές αντιδράσεις το οποίο φτάνει ίσαμε τα Δεκεμβριανά και από κει πίσω πάλι στη δεκαετία του '50, στην εποχή

της Χούντας και στη σύγχρονη Ελλάδα. Δυο παλιοί αριστεροί ανακαλύπτουν τις άσχημες αλήθειες για τον εαυτό τους στο πρόσωπο ενός δεξιού, κοινού τους φίλου, κι εκείνος τη δική του ομορφιά στα πρόσωπα των παλιών συντρόφων της νεότητάς του. Οι δυο χορευτές συμβιβάζονται με τη σκληρή πραγματικότητα, ενώ ένα νέο αστέρι γεννιέται από το πουθενά στον χώρο του ελληνικού Θεάτρου. Κέρδη και ζημιές από την όλη ιστορία μένει να εκτιμηθούν στο τέλος του βιβλίου, καθώς ο αναγνώστης μια μουσκέυει στον βυθό της θάλασσας και μια στεγνώνει κάτω από τις ακτίνες του αττικού ήλιου.

Οι καρτ ποστάλ

Victoria Hislop

Μετάφραση: Φωτεινή Πίπη
Εκδόσεις: Διόπτρα

Κάθε βδομάδα, στο γραμματοκιβώτιο της Ελι καταφθάνουν αλλεπάλληλες καρτ ποστάλ, με παραλήπτη ένα όνομα που της είναι άγνωστο, χωρίς διευθυσση αποστολέα και με μόνο το αρχικό γράμμα Α αντί για υπογραφή. Με τους φωτεινούς ουρανοί, τις γα-

λάζιες θάλασσες και τις σαγηνευτικές ομορφιές της Ελλάδας που απεικονίζουν, αυτές οι καρτ ποστάλ δίνουν χρώμα στη ζωή της. Μετά από

έξι μήνες, ξαφνικά, παύουν να έρχονται και η Ελι νιώθει μια απογοήτευση. Όμως το κολάζ που έχει δημιουργήσει με τις κάρτες στον τοίχο του διαμερισμάτος της την έχει ήδη μαγέψει.

Η Ελι έχει πειστεί ότι πρέπει να δει αυτή τη χώρα με τα μάτια της. Το πρώι που αναχωρεί για την Αθήνα, φτάνει στο γραμματοκιβώτιό της ένα σημειωματάριο.

Οι σελίδες του διηγούνται την ιστορία της οδύσσειας ενός άντρα που ταξιδεύει στην Ελλάδα. Αναπάντεχη, συγκινητική και καμιά φορά σκοτεινή, η ιστορία του Α ξεδιπλώνεται παράλληλα με την ανακάλυψη όχι μόνο ενός πολιτισμού, αλλά και της λατάρρας του να ξαναζήσει τη ζωή στο έπακρο.

Migozarad

Η εποχή των υπερπολιτισμένων πιθήκων
Χρήστος Τσαντής

Εκδόσεις: Ραδάμανθς

Κάποιος έγραψε τη λέξη "Migozarad" στον τοίχο ενός καφενείου, πέρα στη μακρινή Καμπούλ του Αφγανιστάν, που σημαίνει "θα περάσει". Μα δεν περνά! Αντίθετα, οι μέρες μας βυθίστηκαν μέσα στους ατμούς και στο βαθύ μπλε της θάλασσας.

Η μέσα μας προσφυγιά συναντιέται με τους κυνηγημένους του πολέμου και η ιστορία ενός μικρού, ασυνόδετου πρόσφυγα από το Αφγανιστάν αφυπνίζει. Μπλέκεται με τις διηγήσεις ναυαγών στις αρχές του αιώνα στα ανοιχτά της Κρήτης, με τη διαχρονική περιπλάνηση ενός λαού που ξέρει καλά, μα ταυτόχρονα λησμονεί, τι θα πει πρόσφυγας. Από την πόλη των καταυλισμών ο μικρός Φαζίλ στέλνει το δικό του μήνυμα. Ένας Έλληνας δημοσιογράφος σπίνει το δικό του ρεπορτάζ και στροβιλίζεται βαθιά στις μνήμες της ψυχής του. Στην "εποχή των υπερπολιτισμένων πιθήκων" που ανατέλλει, η ιστορία παίζει περίεργα παιχνίδια...

παιδότοπος

**ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ**
kakatsakis@sch.gr

Αντάμα με τους μαθητές του 2ου Γυμνασίου Χανίων και του Γυμνασίου Βάμου ανηφορήσαμε στο λόφο της αρχαίας Απτέρας, πάνω από τον κόλπο της Σούδας, το πρωινό της Κυριακής. Για να συνομιλήσουμε με τον τόπο και να αφουγκραστούμε τις διηγήσεις του χρόνου, πατώντας πάνω στα ίχνη που άφησαν οι πολιτισμοί που ήκμασαν και έγιναν κυρίαρχοι στην ευρύτερη περιοχή. Μα πάνω από όλα για να δώσουμε τις επιπλέον ανάσες που χρειάζεται το αρχαίο θέατρο, για να μπορέσει να συνεχίσει ν' αναπνέει. Για να κάνουμε την ευθύνη πράξη και την υπόσχεση, όρκο. Για να ισχυροποιήσουμε τους δεσμούς μας με το παρελθόν και για να αποδείξουμε πως νοιάζομαι σημαίνει δρω. Κουβαλώντας πάντα στο μυαλό τα λόγια του μεγάλου μας ποιητή Γιάννη Ρίτσου... «εμείς δεν ξέρουμε τι είναι ομίχλη. Εμείς που λες όλα τα φτιάχνουμε στο φως».

Ειρήνη Καλαϊτζάκη

[...]Από την πρώτη κιόλας στιγμή της συνεργασίας μας, βίωσα έντονα συναισθήματα και πρωτόγνωρες εμπειρίες. Αμέτρητη χαρά και ικανοποίηση για την μικρή έστω προσφορά μας στην ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου και μαγεία από τις συλλογικές βιωματικές δράσεις με τους υπέροχους συμμαθητές μας και από τα δύο σχολεία, μέσα από τις οποίες κάθε Κυριακάτικο πρωινό για ένα ολόκληρο μήνα, με σεβασμό για τον τόπο, μαθαίναμε καινούργια πράγματα για την ιστορία του.

Όταν έφτασε η μέρα της τελετής υιοθεσίας του θεάτρου, αγωνιούσα γιατί ήθελα να βοηθήσω και να πληροφορηθώ όσο καλύτερα μπορούσα τους επισκέπτες για ένα από τα πιο όμορφα μνημεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Η εκδήλωση πήγε πολύ καλύτερα από όσο περίμενα και η συγκίνησή μου ήταν έντονη. Είδα ανθρώπους γεμάτους θέληση για γνώση, ανθρώπους που μας τίμησαν με την παρουσία τους και ενδιαφέρθηκαν γι' αυτό το όμορφο γεγονός. Εκείνο όμως που φάνηκε να ενώνει όλους εμάς που βρεθήκαμε εκείνη τη μέρα στον αρχαιολογικό χώρο ήταν η συναίσθηση του χρέους απέναντι στην ανάδειξη και στην προστασία των ιστορικών μνημείων. [...]

Ευτυχία Ζαννή, Γ1 - ξεναγός

Καλοί μου φίλοι, καλό Σαββατοκύριακο!

Στον απόηχο της μοναδικής στο είδος της, υπέροχης εκδήλωσης υιοθεσίας του αρχαίου θεάτρου της Απτέρας την περασμένη Κυριακή 6 Νοεμβρίου, από το 2ο Γυμνάσιο Χανίων και το Γυμνάσιο Βάμου (έγγραφο γι' αυτήν στη στήλη "Μια στάση εδώ μια στάση εκεί", την Τρίτη 8 Νοεμβρίου) ο σημερινός Παιδότοπος. Τι να προσθέσω εγώ εδώ, σ' όλα όσα γράφουν η και υπεύθυνη του Προγράμματος για το δεύτερο Σχολείο καθηγήτρια Πληροφορικής Ειρήνη Καλαϊτζάκη και τα παιδιά πρωταγωνιστές της εκδήλωσης! Τίποτα λιγότερο και τίποτα περισσότερο από ένα μεγάλο, εκ βαθέων ευχαριστώ, για τις μαγικές στιγμές που ζή-

σαμε όλοι όσοι είχαμε την ευλογία να μας υποδεχθούν, μαζί με τα παιδιά του 2ου Γυμνασίου, στην Αρχαία Απτέρα σαν στοργικοί γονείς ξεναγώντας μας στους χώρους, να συγκινηθούμε μέχρι δακρύων στην τελετή υιοθεσίας, και βέβαια για την άμεση ανταπόκριση στην πρότασή μου! Τι καλά που θα έχουμε σ' έναν επόμενο Παιδότοπο και τις εντυπώσεις των παιδιών που συμμετείχαν από το 2ο Γυμνάσιο!

**Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης
Δάσκαλος**

[...]Ήμουν ξεναγός στο αρχαίο θέατρο της Απτέρας. Είμαι συγκινημένος και ευχαριστημένος γιατί πρόσφερα στον κόσμο πληροφορίες σχετικά με το αρχαίο θέατρο.

Επίσης χαίρομαι που μαζί με τους συμμαθητές μου και τους καθηγητές δεν επιτρέψαμε να χαθεί ένα μέρος του πολιτισμού μας. Υποσχόμαστε πως θα προσπαθήσουμε να προστατέψουμε το θέατρο για να υπάρχει για πολλά χρόνια ακόμα.

**Μπάμπης Πιπεράκης,
Β3 - ξεναγός**

[...]Είμαι πολύ περήφανη και χαρούμενη που μου δόθηκε η ευκαιρία να συμμετέχω σε μια τέτοια δράση. Εγίνα ξεναγός λοιπόν και είδα τα πράγματα από εντελώς διαφορετική οπτική γωνία. Με αυτό τον τρόπο διαβάσαμε και μάθαμε για το θέατρο, ήρθαμε σε επαφή μαζί του και το αγαπήσαμε μέσα από τη μοναδικότητά του που γοητεύει για αιώνες και γοητεύει και εμάς. Την ημέρα της εκδήλωσης είχα κυριευτεί από άγχος και αγωνία παρά την εξαιρετική οργάνωση και τη συνεργασία με τους συμμαθητές μας και την υπεύθυνη καθηγήτρια που είχε επιμεληθεί άψογα την προετοιμασία. Όλα όμως εξαφανίστηκαν με το που άρχισε η ξενάγηση.

Μια μαγική στιγμή που αιώνες παράδοσης και πολιτισμού συναντήθηκαν με τον σύγχρονο κόσμο. Ενα δέος φαινόταν στα πρόσωπα των παρευρισκομένων που παρακολουθούσαν προσεκτικά ό,τι λέγαμε μη τυχόν και χάσουν κάποια

λέξη από αυτά που λέγαμε. Προσπαθήσαμε να μεταλαμπαδεύσουμε στο κοινό μας τις γνώσεις που είχαμε λάβει με την εμπειρία ως ξεναγός να μένει χαραγμένη στη μνήμη.

Η στιγμή που κορυφώθηκε η συγκίνηση ήταν η στιγμή του όρκου προστασίας του αρχαίου θεάτρου όπου οι συμμαθητές μας στάθηκαν στο σημείο που στέκονταν οι ηθοποιοί. Στο άκουσμα των λέξεων ένα ρίγος διαπέρασε το κορμί.

Η εκδήλωση τέλειωσε και αποχαιρετήσαμε το θέατρο που μας έδωσε τόσα όσα εμείς δεν μπορούμε να του προσφέρουμε. Μας γέμισε υπερφάνεια και νοσταλγία για μια χαμένη εποχή και το σημαντικότερο δημιουργήσαμε δεσμούς μεταξύ μας οι μαθητές. Και υποσχεθήκαμε όλοι μαζί πως... τον τόπο τούτο τον προγονικό θα τιμούμε.

Πνελόπη Χαροκοπάκη, Γ3 - ξεναγός

Η υιοθεσία του αρχαίου θεάτρου της Απτέρας ήταν μια ξεχωριστή εμπειρία όχι μόνο για εμένα αλλά για όλους μας. Εργαστήκαμε σκληρά αλλά στο τέλος ανταμειφθήκαμε από τον κόσμο που ήρθε στην τελετή. Εκτός από το ότι μάθαμε πολλά για την ιστορία της αρχαίας Απτέρας, καταφέραμε και αναπτύξαμε καλές σχέσεις με τους μαθητές του 2ου Γυμνασίου. Υποσχόμαστε πως θα προσπαθήσουμε να προστατέψουμε αυτό τον τόπο και δεν θα τον αφήσουμε να ξεχαστεί. Μια σπουδαία εκδήλωση για έναν τόπο που τον αγαπάμε και τον σεβόμαστε για την μακραίωνη ιστορία του. Νιώσαμε συναισθήματα μοναδικά.

**Σωκράτης Ακκούς,
Γ1 - ξεναγός**

Η υιοθεσία του αρχαίου θεάτρου της Απτέρας ήταν μια ξεχωριστή εμπειρία όχι μόνο για εμένα αλλά για όλους μας. Εργαστήκαμε σκληρά αλλά στο τέλος ανταμειφθήκαμε από τον κόσμο που ήρθε στην τελετή. Εκτός από το ότι μάθαμε πολλά για την ιστορία της αρχαίας Απτέρας, καταφέραμε και αναπτύξαμε καλές σχέσεις με τους μαθητές του 2ου Γυμνασίου.

Υποσχόμαστε πως θα προσπαθήσουμε να προστατέψουμε αυτό τον τόπο και δεν θα τον αφήσουμε να ξεχαστεί. Μια σπουδαία εκδήλωση για έναν τόπο που τον αγαπάμε και τον σεβόμαστε για την μακραίωνη ιστορία του. Νιώσαμε συναισθήματα μοναδικά.

**Γεωργία Λουράκη, Γ2
- ορκίστηκε στο θέατρο**

ΣΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΜΑΥΡΟΜΑΤΑΚΗ

Παραδοσιακό όργωμα με γαϊδουράκι!

ΓΙΑΝΝΗΣ Η. ΚΑΚΑΝΟΣ

Ένα πρωτότυπο βιωματικό τρόπο για να απαντηθούν όλες οι απορίες μικρών και μεγάλων για την παρασκευή του ψωμιού, βρήκαν τα Εκπαιδευτήρια “Μαυροματάκη - Μητέρα”, τα οποία υλοποιούν το περιβαλλοντικό πρόγραμμα “Ο κύκλος του ψωμιού”.

πό τη σπορά του σταριού μέχρι το ψήσιμο, θα παρουσιαστεί όλη η “ζωή” του ψωμιού αρχής γενομένης από χθες Παρασκευή στις 10 το πρωί σε παρακείμενο με τις εγκαταστάσεις του σχολείου χωράφι, κατάλληλα διαμορφωμένο όπου έγινε το όργωμα με γαϊδουράκι και η σπορά στη συνέχεια.

Το δρώμενο αυτό που μας γυρίζει 50 χρόνια τουλάχιστον πίσω, είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν εκτός από μαθητές και αρκετοί γονείς. Το “παρών” έδωσε και ο σχολικός σύμβουλος Αντώνης Μυλωνάκης της Ε’ Εκπαιδευτικής Περιφέρειας που μας είπε: «Τα παιδιά θα διδαχθούν με μία καλή πρακτική ενέργεια το όργωμα και τη σπορά αρχίζοντας τώρα το Φθινόπωρο τη συγκεκριμένη δράση και θα ακολουθήσει το καλοκαίρι ο θερισμός, το αλώνισμα και η κατα-

σκευή ψωμιού».

Εκ μέρους των Εκπαιδευτηρίων η κα Μ. Μαυροματάκη σημείωσε ότι «μία σκέψη πολλών χρόνων του άνδρα μου, του Αντώνη του Μαυροματάκη που είναι δάσκαλος και σε συνεργασία με τον διευθυντή του σχολείου μας τον κ. Κώστα Μανωλάκη και με τον κ. Γιάννη Λαμπρινό, αλλά και με τους άλλους δασκάλους, θελήσαμε φέτος να πραγματοποιήσουμε το όργωμα με το γαϊδουράκι μας την “Τασία”. Εχομε ετοιμάσει και το κολατσιό εκείνης της εποχής για να φάνε όλοι και η συνέχεια θα γίνει το Καλοκαίρι με τις υπόλοιπες παραδοσιακές εργασίες που έκαναν στα χωριά τους οι άνθρωποι εκείνης της εποχής».

ΣΤΟ 2ο ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

Φύτευση Θεραπευτικών Βοτάνων

Στις 7 Νοεμβρίου, Παγκόσμια Ημέρα Δράσης των Οικολογικών Σχολείων, αποφασίσαμε παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικοί μετά από εκτενείς προβληματισμούς να πραγματοποιήσουμε μια θεματική φύτευση θεραπευτικών βοτάνων στην αυλή του νηπιαγωγείου μας.

Στόχος μας ήταν να γνωρίσουν πολύπλευρα τα παιδιά μας έναν από τους σημαντικότερους “Θησαυρούς” που ακούραστα μας προσφέρει η φύση. Θησαυρούς που η λειτουργία τους και η επίδρασή τους στη ζωή του ανθρώπου έχει αποκωδικοποιηθεί χιλιάδες χρόνια πριν από την εποχή της Κρητιδικής Περιόδου.

Τα παιδιά γνώρισαν πέρα από τα τοπικά βότανα, φυτά όπως την καλέντουλα, τον σαμπουκό, το μελισσόχορτο, την αχιλέα κ.ά. και έμαθαν για τη θεραπευτική τους δράση στον πυρετό, τον πονόλαιμο, τις αλλεργίες κ.λπ.

Στην παρέα μας ήταν η βοτανολόγος κα Εαγγελία Κοβάτσου-Φραγκιαδάκη η οποία μας μίλησε για τις ουσίες που περιέχει το κάθε βότανο, τη θεραπευτική τους δράση αλλά και τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να αξιοποιήσουμε τους καρπούς και τα φύλλα τους για να φτιάξουμε ένα βοτανικό φαρμακείο στην

τάξη μας και στο σπίτι μας. Στην παρέα μας επίσης ήταν και οι γεωπόνοι Λουτσία Καλαϊτζάκη και Ηλέκτρα Ρεμούνδου οι οποίες μας υπέδειξαν τον χώρο και τις σωστές προϋποθέσεις (χώμα, νερό, κομπόστ) που απαιτεί το κάθε είδος φυτού.

Το συγκεκριμένο project το συνδέσαμε με τον επόμενο στόχο μας που αφορά στη γνωριμία των παιδιών με την Παλιά Πόλη των Χανίων και έτσι αδράξαμε την ευκαιρία να τους μιλήσουμε για τη διατροφή των προγόνων μας η οποία αποτελούνταν κυρίως από δημητριακά, λαχανικά, φρούτα και πολλών λογίων βότανα.

Μια διατροφή μακριά από επεξεργασμένες πρώτες ύλες, κοντά στη βιοποικιλότητα του τόπου μας και απόλυτα ενισχυτική προς την άμυνα του οργανισμού μας, μια διατροφή που υποστηρίζουμε ολόψυχα στο νηπιαγωγείο μας και με τη βοήθεια των ευαισθητοποιημένων γονιών μας πολλές φορές την κάνουμε καθημερινή πρακτική.

Με αυτές τις δράσεις, εμείς οι ενήλικοι υπεύθυνοι για την ανεύθυνη ως ένα βαθμό στάση μας στην οικολογική καταστροφή που συντελείται στον εγγύτερο και ευρύτερο χώρο μας,

θέλησαμε φέτος να καταθέσουμε την έννοια μας για τον μικρόκοσμο των παιδιών μας αλλά και να διαφοροποιήσουμε σταδιακά, στο βαθμό που είναι εφικτό, την οπτική και τη φιλοσοφία μας άρα και τον τρόπο διαχείρισης αυτού που ονομάζουμε ασθένεια.

Σε αυτή τη διαδρομή είμαστε ευγνώμονες σε όλους αυτούς που μας αγκάλιασαν ηθικά, μας στήριξαν με τον επιστημονικό-ανθρωποκεντρικό λόγο τους και την ανιδιοτέλεια των πράξεών τους!

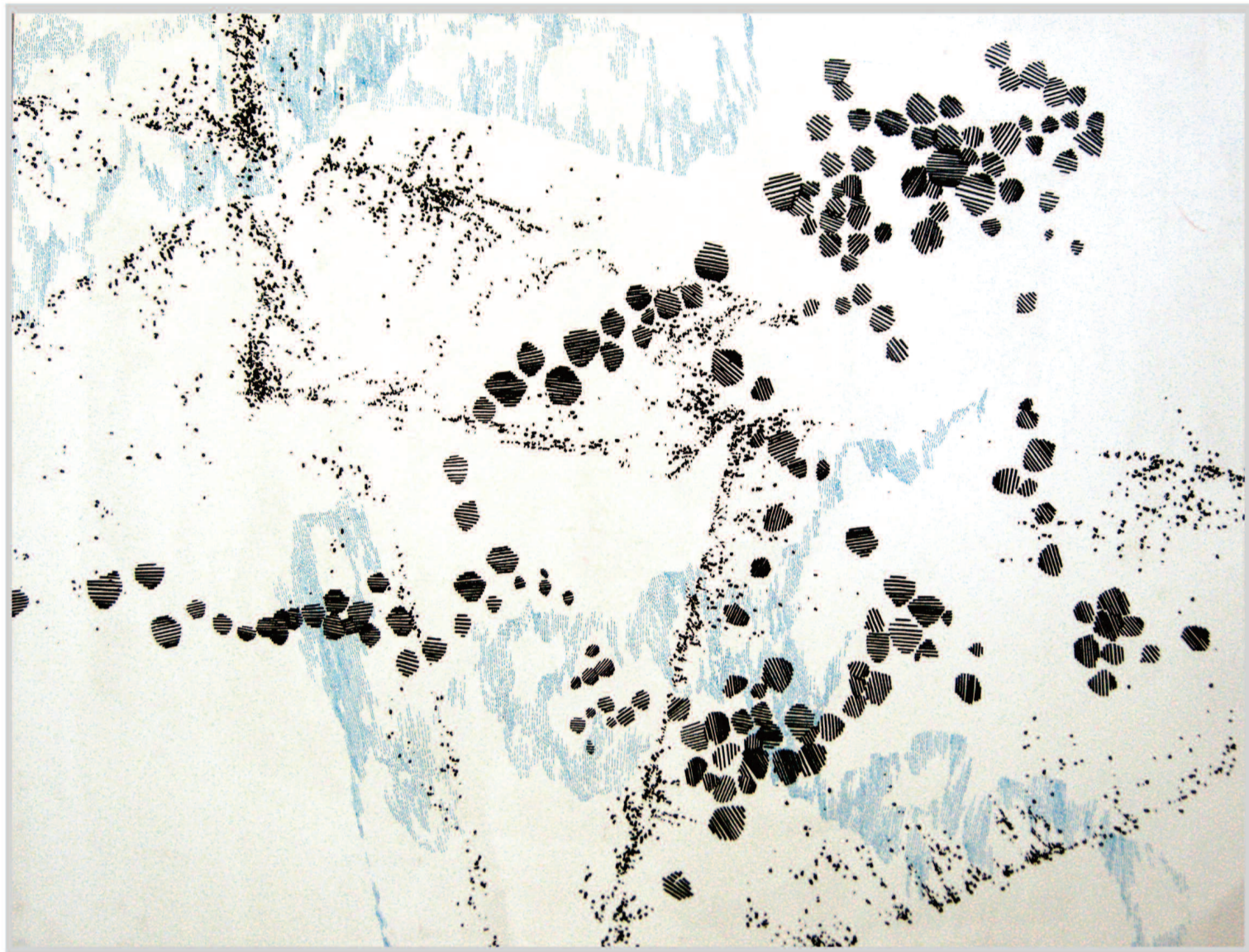
Οι νηπιαγωγοί
Βρετουδάκη Ελένη, Δήμου Εύν
Κατσιανδαράκη Μαρία,
Μπικάκη Τερψιχόρη

07/11/2016

Αναζητώντας την Ευρώπη

ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΟΥΡΑΖΟΠΟΥΛΟΥ*

Σε κάποιο απόμερο σοκάκι του λιμανιού, ανάμεσα σε κακόφημα λουτρά, καπνοπωλεία και πορνεία, βρίσκεται μια χαμηλοτάβανη ταβέρνα που τα παράθυρα της δεν βλέπουν τη θάλασσα. Λένε πως είναι παλιότερη κι απ' το λιμάνι κι απ' την πρώτη υπόσχεση επιστροφής που δεν τηρήθηκε κι απ' το πρώτο κατάρτι που ξέβρασε κομματιασμένο το κύμα. Υποδέχεται μόνο ναυαγούς. Κάθε φορά που ανοίγει η ξεκαρβαλωμένη πόρτα της, τρίζοντας παραποινάρικα σαν ύφαλα σαπιοκάραβου, τρεμουλιάζει η φωτιά στο τζάκι και ταλαντεύονται τα κάδρα στον τοίχο όπως σε φουρτούνα.

Έργο της Μεθενίτη Ευδοκίας.

τσι και τώρα, η πόρτα άνοιξε με τόση ορμή που η ριπή του ανέμου κόντεψε να σβήσει τις πήλινες πίπες. Οι τρεις γυναίκες που φουμάριζαν μπροστά στη φωτιά σήκωσαν το θολωμένο από την κάπνα βλέμμα. Το κατώφλι δρασκελίζε ένας φαρμαμάλλης ναυτικός, σέρνοντας το ξύλινο πόδι του, με σκιασμένο ρούχο, σβησμένα απ' την αλμύρα τατουάζ και μια υδρόγειο για σκουλαρίκι.

«Ναυάγισα», είπε βραχνά, σαν να συσπνόνταν.

Η ταβερνιάρισσα έσπρωξε την κανάτα προς το μέρος του, σαν να συσπνόνταν κι αυτή, να 'λεγε είμαι η ταβερνιάρισσα, πάρε να πιεις.

«Αλίμονο», στέναξε η γριά-Αλίμονο και χτύπησε με τη ροζιασμένη παλάμη την άδεια καρέκλα δίπλα της, προσκαλώντας τον να καθίσει.

Ο ναυαγός βολέυτηκε στην καρέκλα που του υπέδειξαν και ήπια το κρασί που του πρόσφεραν. Με την άκρη του ματιού του περιεργάστηκε την τρίτη πίπα που άχνιζε στο μισσοκόταδο. Η γυναίκα που την κρατούσε ήταν στραμμένη προς τη φωτιά, ξαπλωμένη στη βαθιά πολυθρόνα και μόνο ο καπνός της εκπνοής της, που αναδουόταν σε δαχτυλίδια, υποδήλωνε την παρουσία της.

«Είναι η ξένη», εξήγησε η ταβερνιάρισσα, εννοώντας πως η άγνωστη ήταν ανέκαθεν η ξένη και η ξένη θα παρέμενε. Καθάρισε με το μανίκι της τον πάγκο για να του κάνει χώρο, όλοι οι πελάτες της, αργά ή γρήγορα, άπλωναν έναν χάρτη κι έπιναν στα λάθη του. Πράγματι ο ναυαγός εμφάνισε στον πάγκο τα κομμάτια ενός διαλυμένου χάρτη.

«Το όνειρό μου», είπε με καημό.

«Αλίμονο», στέναξε η γριά-Αλίμονο, ενόσω τα χέρια της περιπλανιόντουσαν διερευνητικά στις σκιασμένες του τσέπες.

«Κι όμως, ο χάρτης το υπόσχεται ολοκάθαρα», είπε πικρά ο ναυαγός, «αν πλεύσεις μέσα από τις Ηράκλειες Στήλες θα ανακαλύψεις μια νέα ήπειρο, που εκτείνεται από τη Μεσόγειο μέχρι τον Αρκτικό Ωκεανό κι απ' τον Ατλαντικό ως τα Ουράλια». Τα νύχια της γριάς ψαχούλευαν τόσο επίμονα τα ρούχα του που γρατζούνιζαν το δέρμα του. «Μια ήπειρος θαυμαστή, όπου επικρατεί η ειρήνη, ο σεβασμός στη ζωή, η αγάπη για τα έργα του πνεύματος και της τέχνης, όπου καλλιεργούνται τα πιο υψηλά ιδανικά».

Η γριά ανακάλυψε ένα νόμισμα στη φόδρα της τσέπης του,

το πέταξε στην ταβερνιάρισσα, εκείνη το έπιασε στον αέρα.

«Τι άλλο λέει ο χάρτης;» ρώτησε ρίχνοντας το νόμισμα στο ταμείο της.

«Ότι οι λαοί της νέας αυτής ηπείρου αναπτύσσονται ενωμένοι, τιμούν τις συμφωνίες τους και γιορτάζουν τις διαφορές τους. Η προσφορά και η ζήτηση δεν υπακούν στους νόμους της απληστίας, καθένας δίνει αυτό που μπορεί και παίρνει αυτό που χρειάζεται».

«Δεν υπάρχει τέτοια ήπειρος», χαμογέλασε η ταβερνιάρισσα. Του έδειξε την υδρόγειο που κρεμόταν στο αυτί του. «Να, συμβουλέψου και το σκουλαρίκι σου. Μέσα απ' τις Ηράκλειες Στήλες βρίσκεται απλώς ο δρόμος που διασχίζει την Ασία και καταλήγει στην Αμερική».

«Αλίμονο», στέναξε η γριά, ξετρυπώνοντας ένα πουγκί με καπνό από την ζώνη του.

«Το σκουλαρίκι είναι τενεκές», μουρμούρισε ο ναυαγός, «μου ζητάς να συμβουλευτώ έναν τενεκέ;».

«Πάντως επέζησε από το ναυάγιο, ενώ ο χάρτης σου διαλύθηκε».

«Το αγόρασα σε κάποιο άθλιο καταγώγιο που έμοιαζε με τούτο εδώ», συνέχισε μουτρωμένος. «Μου το πούλησε ένας πονηρόςπραματευτής που μιλούσε σαν εσένα. Τον χάρτη όμως, τον ονειρεμένο χάρτη, μου τον χάρισε ένας ευγενικός λόγιος, που μιλούσε σαν ποιητής. "Στον εμπιστεύομαι", μου είπε, "είναι το πιο πολύτιμο απόκτημα της βιβλιοθήκης μου"».

«Αλλη φορά να εμπιστεύεσαι μόνο ό,τι αγοράζεις». Η ταβερνιάρισσα τσίμπησε μια πρέζα καπνό από το πουγκί που είχε αρπάξει η γριά και γέμισε την πίπα της. «Στα καταγώγια τουλάχιστον ξέρεις τι μούτρα συχνάζουν και με τι σκοπούς σε πλησιάζουν, οπότε λαμβάνεις τα μέτρα σου. Ετσι το ναυάγιο κοστίζει και πονάει λιγότερο».

«Δεν έχει σημασία τώρα πια», είπε μελαγχολικά ο ναυαγός. «Αφού η νέα ήπειρος δεν υπάρχει, δεν έχω λόγο να ταξιδέψω ξανά». Φύσησε δυνατά και σκόρπισε τα κομμάτια του χάρτη. «Τώρα ο κόσμος δεν είναι παρά μια σκοτεινή ταβέρνα σαν κι αυτή, γεμάτη ληστές, εμπόρους και απελπισμένους ναυαγούς. Δεν αξίζει να τον εξερευνήσω». Κοίταξε τα γαμψά νύχια της γριάς, το κλειδωμένο ταμείο της ταβερνιάρισσας και το ξύλινο πόδι του. Κούνησε το κεφάλι περίλυπος και το σκουλαρίκι περιστράφηκε γύρω από τον άξονά του. «Μια τενεκεδένια υδρό-

γειος».

Ήπια το υπόλοιπο κρασί της κανάτας, που του είχε στοιχίσει ένα νόμισμα και ένα πουγκί με ταμπάκο και ετοιμάστηκε να αποχωρήσει. Η ταβερνιάρισσα υπενθύμισε πονηρά: «Υπάρχει και η ξένη».

Ο άντρας στράφηκε προς το μέρος της τρίτης γυναίκας. Δαχτυλίδια καπνού ξεπρόβαλλαν από την πλάτη της πολυθρόνας, φανερώνοντας την παρουσία της. Καθώς ο δεξιός αγκώνας της ήταν στερεωμένος στο μπράτσο της πολυθρόνας, μπορούσαν να διακρίνουν τα μακριά, περιποιημένα της δάχτυλα να σφίγγουν την πήλινη πίπα. Δάχτυλα αγάλματος.

«Αδιαφορεί για εμάς», είπε ο ναυαγός.

«Εκπλήσσεσαι; Σε μια ταβέρνα όπως την περιέγραψες, γεμάτη ληστές, εμπόρους και απελπισμένους ναυαγούς, τι ενδιαφέρον θα μπορούσε να βρει μια γυναίκα σαν αυτήν;»

Ο άντρας παραδέχτηκε ότι η εμπόρισσα δεν είχε άδικο. Αν η ξένη δεν ήθελε να πουλήσει, να αγοράσει, να ληστέψει και να ληστευτεί, γιατί να πλησιάσει προς το μέρος τους; Ενιωσε ότι ο ίδιος πατούσε στο ένα ημισφαίριο της υδρογείου και η μυστηριώδης άγνωστη στο άλλο. Ίσως τελικά η νέα ήπειρος να μην βρίσκεται μέσα απ' τις Ηράκλειες Στήλες, αλλά μέσα σε τούτη την ταβέρνα. Ίσως η μορφή και η αλήθεια να κρύβονται στα καταγώγια της οικουμένης, περιμένοντας τον τολμηρό εξερευνητή που θα τις ανακαλύψει. Δεν είχε ιδέα πώς να προσεγγίσει μια τέτοια ύπαρξη κι ακόμη λιγότερο πώς να την κατακτήσει.

Υπολόγισε την απόσταση που τους χώριζε, δεν ήταν περισσότερο από λίγα μέτρα, αλλά παρεμβάλλονταν ένα μικρό τραπέζι, ένα φθαρμένο καλί, αμφίβολης σταθερότητας και φυσικά οι δύο πολυθρόνες, που το στενό πέρασμα ανάμεσά τους του έφερε ξαφνική ζάλη.

«Χρειάζομαι έναν χάρτη», ψέλλισε.

«Θα σου στοιχίσει», ξεκαθάρισε στεγνά η εμπόρισσα κι η γριά-Αλίμονο ετοίμασε τα πεινασμένα νύχια της.

* Η Ιωάννα Μπουραζοπούλου είναι συγγραφέας, βραβευμένη με το Βραβείο Μυθιστορήματος του Ιδρύματος Κώστα Θ. Ελένης Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών για το μυθιστόρημά της "Η κοιλάδα της Λάσπης", πρώτο μέρος της τριλογίας "Ο δράκος της Πρέσπας".

Οι θεραπευτικές πρακτικές συνοδεύουν το ανθρώπινο είδος από τη στιγμή που έκανε τα πρώτα βήματα στη γη. Ο δρόμος που ακολούθησε η ιατρική στο πέρασμα του χρόνου, είναι γεμάτος από εκπληκτικές ιστορίες υπερβολής, απάτης, πάθους ή και λάθους...

ΓΑΝΝΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΓΙΑΝΝΗΣ
M.Sc.

Ιστορία της Ιατρικής: ένα απίθανο ταξίδι στον χρόνο

μέρος 4ο

Ο Zbigniew Religa, πρωτοπόρος Πολωνός καρδιοχειρουργός, παρακολουθεί το 1987 κατάκοπος τα μηχανήματα που ελέγχουν τις ζωτικές λειτουργίες ενός ασθενή, στον οποίο έχει μεταμοσχεύσει καρδιά, μετά από χειρουργική επέμβαση 23 ωρών. Η βοήθός του κοιμάται εξουθενωμένη στο πάτωμα...

Διαφήμιση κρυσταλλικής μορφής του 1900 στο αμερικανικό επιστημονικό περιοδικό American Druggist. Εκείνη την εποχή ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη (και νόμιμη) η χρήση των ναρκωτικών τόσο για ιατρικές, όσο και μη ιατρικές χρήσεις, ακόμη και σε μικρά παιδιά, με τις γνωστές μακροχρόνιες καταστρεπτικές συνέπειες...

Το παλαιότερο καταγεγραμμένο προσθετικό μέλος στην ιστορία, ένα τέλειο τεχνητό δάκτυλο ποδιού που βρέθηκε σε μούμια της περιόδου του 8ου αιώνα π.Χ. Θεωρείται ότι ανήκε σε ευγενή γυναίκα, την οποία βοήθησε τόσο αισθητικά όσο και στο περπάτημα...

Φωτογραφία του 1892 από το Leicester της Αγγλίας που δείχνει δύο παιδιά, το ένα εμβολιασμένο το άλλο όχι, τα οποία εκτέθηκαν την ίδια μέρα στο ιό της ευλογιάς. Από τότε μέχρι σήμερα μερικοί εξακολουθούν να πιστεύουν ότι τα εμβόλια βλάπτουν την υγεία των παιδιών...

Ιατρική απεικόνιση "υστερικής" γυναίκας στο άσυλο Salpêtrière του Παρισιού το 1840. Η γυναίκα αναφέρεται ότι πάσχει από καταληψία, μια παθολογική κατάσταση παρόμοια με ύπνωση, κατά την οποία ο ασθενής παρουσιάζει παράδοξες και άβολες θέσεις σώματος, που διατηρούνται για πολύ, πέρα από τις δυνατότητες ενός φυσιολογικού ατόμου. Ορισμένες φορές έχει παρατηρηθεί σε μέντιουμ και σε φακίρηδες...

Δαγκεροτυπία (πρώιμη φωτογραφική τεχνική) της Βικτωριανής εποχής στην Αγγλία, γύρω στο 1850. Φαίνεται να απεικονίζει δύο "φυσιολογικά" κορίτσια. Στην πραγματικότητα το ένα από τα δύο είναι νεκρό. Το ζωντανό παιδί αναγκαζόταν να βγάλει φωτογραφία, σαν μακάβριο "ενθύμιο", δίπλα στο νεκρό. Οι φωτογράφοι της εποχής είχαν ειδικευτεί στη σκηνοθεσία της σκηνής, όπως το άνοιγμα των ματιών και τη στήριξη της πλάτης, με τέτοια μαεστρία που συχνά δεν μπορούσε κάποιος να διακρίνει το νεκρό άτομο...

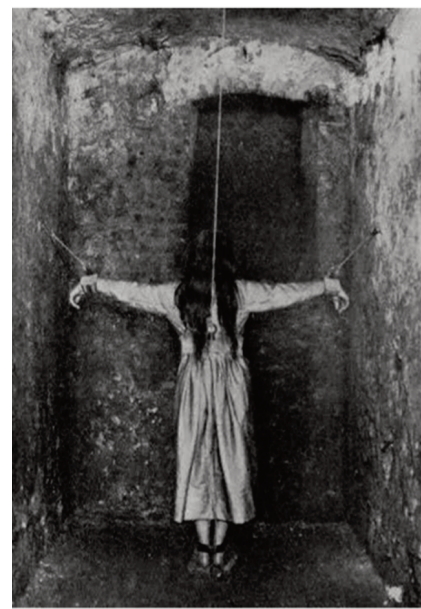

Πίνακας του 1675 που δείχνει πρωτόγονη μαστεκτομή σε γυναίκα με καρκίνο του μαστού, η οποία περιελάμβανε απλά τη βίαιη αποκοπή του με τεράστιο μαχαίρι. Τραγική ειρωνεία αποτελεί το στωικό ύφος της άμοιρης γυναίκας...

Συλλέκτης δακρύων στην Αγγλία του 1840. Τα γυάλινα φιαλίδια, περίτεχνων σχεδίων και σχημάτων, χρησιμοποιούνταν για τη συλλογή των δακρύων των πενθούντων, για τον πρώτο χρόνο μετά το θάνατο κάποιου ατόμου. Αλλο ένα έθιμο που ξεπερνάει την ανθρωπινή λογική...

Φωτογραφία ασθενούς στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Taunton της Αγγλίας το 1920. Στην περιγραφή αναφέρεται ότι η γυναίκα θεραπευόταν με αυτόν τον τρόπο, αφού διαγνώστηκε με "διαταραχές εμπνύορινας". Επινοήσεις διαταραγμένων εγκεφάλων, για να καλύψουν την άγνοια και την αμάθειά τους, που κατέστρεφαν αναίσχυντα τις ζωές των ανθρώπων...

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΣΟΣ
info@herb.gr

Βιότοπος - περιγραφή

Λατινική ονομασία του βοτάνου είναι **POLYPORUS igniarius** (Πολύπορος ο πυρφόρος). Το συναντούμε και με τις λατινικές ονομασίες **BOLETUS Igniarius** ή **AGARICUS Chirurgicorum**. Ανήκει στην οικογένεια των Μυκήτων. Το συναντούμε με το κοινό όνομα **Ίσκα**.

Αγαρικόν το έναυσμα

Είναι ένα μανιτάρι αλλά πολύ διαφορετικό από τα άλλα που έχουν καπέλο και στύλο. Αυτό έχει καπέλο που μοιάζει με την οπλή αλόγου, χωρίς στύλο και ζει ως παράσιτο πάνω σε πολλά δέντρα, όπως αμυγδαλιές, μουριές, βελανιδιές, ακόμα και σε αμπέλια. Μπορεί όμως να βρεθεί και πάνω στο έδαφος. Το μανιτάρι αυτό προσκολλάται πάνω στο δέντρο και απομυζά τους χυμούς του. Πολλές φορές το δέντρο ξεραίνεται. Κυρίως έχει χρώμα καστανό ή κοκκινωπό. Έχει την πάνω επιφάνεια σκληρή, ξυλώδη και ανώμαλη, διαμορφωμένη σε ομόκεντρες στρώσεις, με στρογγυλή περιμετρο.

Κατά την ανάπτυξή της είναι νωπή και μαλακή σαν πολτός για αυτό συχνά θα δούμε να εγκλωβίζει μέσα της κλαδάκια, αντικείμενα και ότι βρει.

Όταν πεθαίνει ο μύκητας ξεραίνεται και σκληραίνει. Γίνεται εκπληκτικά σκληρό και δεν είναι τυχαίο ότι παλιά ακόνιζαν τα μαχαίρια τους πάνω στην Ίσκα.

Τα παλιά τα χρόνια όταν δεν είχαν ανακαλυφθεί τα σημερινά μέσα ανάμματος φωτιάς, όπως τα σπέρτα, οι αναπτήρες, ο άνθρωπος άναβε την φωτιά με την βοήθεια της ΐσκα. Μάζευαν την ΐσκα συνήθως το καλοκαίρι, την έβαζαν μέσα σε σταχτόνερο, η αλλιώς αλισίβα, και την άφηναν εκεί να μαλακώσει.

Κατά καιρούς την χτυπούσαν και την πίζαν για να επιταχυνθεί το μαλάκωμα της.

Όταν γινόταν σχετικά μαλακή και μπορούσαν να τη δουλέψουν, την έκοβαν σε λεπτές λωρίδες μακρόστενες και την στέγνωσαν.

Την τοποθετούσαν μέσα στα τσακμάκια, που με την βοήθεια του σπινθήρα που έβγαζαν αυτά, άρπαζε φωτιά η ΐσκα και έτσι είχαν τον δικό τους αναπτήρα. Η προσθήκη της πυρίτιδας ή νίτρου παρήγαγε ένα ακόμα πιο ισχυρό προσάναμμα.

Ιστορικά στοιχεία

Η χρήση του μύκητα ήταν γνωστή στους αρχαίους Έλληνες, που χρησιμοποιούσαν την ΐσκα για να ανάβουν φωτιά. Η χρήση της αναφέρεται από το 3000 π.Χ.

Κυρίως όμως τη χρησιμοποιούσαν για θεραπευτικούς σκοπούς, ως αιμοστατικό στις αιμορραγίες, σε μικρά καψίματα, σε επιθέματα στους κάλους. Το προσόν του Πολύπορου ήταν ότι δεν κολλούσε πάνω στο σημείο επαφής, αλλά εφαρμόζονταν ως ελαστικό.

Η πρώτη επιστημονική περιγραφή του μύκητα εμφανίστηκε στη βιβλιογραφία του 1753.

Στη λαϊκή ιατρική χρησιμοποιήθηκε σε αιμορραγίες δοντιών και σε γυρίσματα νυχιών. Οι οδοντίατροι χρησιμοποιούσαν την ΐσκα για να

δισεκατομμύρια νεκρών ζωικών ή φυτικών μικροβίων, επάνω στο φυτικό υλικό στο οποίο αναπτύσσεται η αποικία των μικροβίων μεταλλάσσεται σαν ξερή φυτική ύλη μεγάλης περιεκτικότητας σε άνθρακα φαρματισμένη. Συνήθως αυτοί οι μύκητες αναπτύσσονται στα δένδρα της Αμυγδαλιάς, Μουριάς, Αμπέλου, Ελιάς, Οξιάς, Πεύκου, Εσπεριδοειδών, και ιδίως της Δρυός (Βελανιδιάς).

στεγνώσουν τα δόντια, και οι χειρουργοί την χρησιμοποιούσαν ως στυπτικό.

Στη χώρα μας οι χωρικοί σταματούσαν με την ΐσκα την αιμορραγία της μύτης. Ακόμη έκαιγαν την ΐσκα και με τη σκόνη της καυτηρίαζαν τις κρεατοελιές. Την τοποθετούσαν ακόμη και όταν άνοιγαν σπυριά από καλόγερους ή αποστήματα. Σήμερα ακόμη σε μερικά μοναστήρια του Αγίου Ορους χρησιμοποιούν την ΐσκα στα καντήλια τους αντί για φυτίλι.

Οι Λάπωνες χρησιμοποιούσαν την ΐσκα σε αιμορραγίες, ιδιαίτερα στην αιμορραγία που προκαλούσαν οι βδέλλες με το δάγκωμά τους.

Η σάρκα του μύκητα χρησιμοποιήθηκε περαιτέρω για την παραγωγή ειδών ένδυσης, όπως καπέλα, γάντια και παντελόνια μέχρι το γόνατο. Άλλα είδη ένδυσης και ακόμη κορνίζες και στολίδια είναι γνωστό ότι γίνονται από το μύκητα στην Ευρώπη, ιδιαίτερα στη Βοημία.

Συστατικά - χαρακτήρας

Οι μύκητες αυτοί συνήθως αποτελούνται από

Ανθιση - χρησιμοποιούμενα μέρη - συλλογή

Η ισχυρότερη περίοδος ανάπτυξης του μύκητα είναι μεταξύ των αρχών του καλοκαιριού και του φθινοπώρου.

Η ετήσια αύξηση εμφανίζεται πάντα στο κάτω μέρος του μύκητα, που σημαίνει ότι το χαμηλότερο στρώμα είναι ο νεότερος.

Η ΐσκα κατά την ανάπτυξή της είναι νωπή και μαλακή σαν πολτός. Όταν πεθαίνει το μικρόβιο ξεραίνεται και σκληραίνει.

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Σήμερα ο μύκητας χρησιμοποιείται από τους χειρουργούς ως τοπικό αιμοστατικό.

Ο πολύπορος ο πυρφόρος έχει τις περισσότερες αιμοστατικές ιδιότητες. Έχει χρησιμοποιηθεί για την εφίδρωση των φυματικών και ως καθαρτικό, αλλά πάντοτε με την συνταγή γιατρού.

© - josef hlasek
www.hlasek.com
Phellinus igniarius bj0646

Υ.Γ: Όλα τα προηγούμενα άρθρα της στήλης μπορούμε να τα βρούμε στη διεύθυνση www.herb.gr.

Επίσης αν κάποιος φίλος αναγνώστης γνωρίζει οποιαδήποτε θεραπευτική ιδιότητα βοτάνου του τόπου μας που δεν είναι ευρέως γνωστή ή έχει κάποιο ερώτημα μπορεί να το απευθύνει στην ηλεκτρονική διεύθυνση skouvatsos11@gmail.com

